

Rolnummers 523 - 525
Arrest nr. 3/94 van 13 januari 1994

A R R E S T

In zake : de beroepen tot vernietiging van de ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 23 juli 1992 betreffende de gewestelijke belasting voor 1992, die zijn ingesteld door de Beroepsvereniging der Verzekeringsondernemingen (B.V.V.O.) en de v.z.w. Europees Centrum voor verspreiding, promotie en propaganda voor ondernemingen (C.V.P.O.) en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters K. Blanckaert, L.P. Suetens, H. Boel, L. François, P. Martens, Y. de Wasseige, J. Delruelle en G. De Baets, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de beroepen*

Bij verzoekschrift van 29 januari 1993, dat aan het Hof is toegezonden bij op dezelfde dag ter post aangetekende brief en op 1 februari 1993 ter griffie is ontvangen, vordert de Beroepsvereniging der Verzekeringsondernemingen, afgekort B.V.V.O., beroepsvereniging die vertegenwoordigd wordt door Michel Baecker, gedelegeerd bestuurder, waarvan de zetel gevestigd is te 1040 Brussel, de Meeûssquare 29, en die woonplaats heeft gekozen op het kantoor van Mr. Putzeys, Mr. Gehlen en Mr. Leurquin, Sint-Bernardusstraat 98 te 1060 Brussel, de vernietiging van alle bepalingen van de ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 23 juli 1992 betreffende de gewestelijke belasting voor 1992 (*Belgisch Staatsblad* van 1 augustus 1992) en, subsidiair, van de artikelen 2 tot 7, 14, tweede lid, en 16, eerste lid, van de voormelde ordonnantie.

Die zaak is ingeschreven onder het rolnummer 523.

Bij verzoekschrift van 28 januari 1993, dat aan het Hof is toegezonden bij op 29 januari 1993 ter post aangetekende brief en op 1 februari 1993 ter griffie is ontvangen, vorderen

- de vereniging zonder winstoogmerk Europees Centrum voor verspreiding, promotie en propaganda voor ondernemingen, afgekort C.V.P.O., waarvan de zetel gevestigd is te 1180 Brussel (Ukkel), Waterloosesteenweg 868-870, die in rechte treedt krachtens de beslissing van haar raad van bestuur van 13 januari 1993,

- Michel Gillet, tandarts, woonachtig te 1200 Brussel (Sint-Lambrechts-Woluwe), Gouddallaan 121,

- de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Passion, die ingeschreven is in het handelsregister van Brussel onder het nr. 392.878, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te 1170 Brussel (Watermaal-Bosvoorde), Visserijstraat 33, en die vertegenwoordigd wordt door haar zaakvoerder Alain Cheval,

- de naamloze vennootschap Roger Merckx Company, die ingeschreven is in het handelsregister van Brussel onder het nr. 558.501, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te 1210 Brussel (Schaarbeek), Paleizenstraat 92-93, die in rechte treedt krachtens de beslissing van haar raad van bestuur van 22 januari 1993, en die vertegenwoordigd wordt door haar gedelegeerd bestuurder Roger Merckx,

- Ghislaine Erauw, bediende, woonachtig te 1020 Brussel, Richard Neyberghlaan 3 bus 2, die woonplaats hebben gekozen op het kantoor van Mr. B. Cambier en Mr. L. Cambier, advocaten, Jean-Baptiste Meunierstraat 22 te 1180 Brussel,

de vernietiging van de voormelde ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 23 juli 1992 betreffende de gewestelijke belasting voor 1992.

Die zaak is ingeschreven onder het rolnummer 525.

II. *De rechtspleging*

Bij beschikkingen van 2 februari 1993 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel voor elk van de zaken aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Bij beschikking van 9 februari 1993 heeft het Hof in voltallige zitting de twee zaken samengevoegd.

Conform artikel 100 van de voormelde bijzondere wet worden samengevoegde zaken onderzocht door de zetel waarbij de eerste zaak aanhangig is gemaakt en zijn de verslaggevers degenen die voor de eerste zaak zijn aangewezen.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen aanleiding was om de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet toe te passen.

Van de beroepen is conform artikel 76 van de voormelde bijzondere wet kennisgegeven bij op 18 maart 1993 ter post aangetekende brieven, die op 19 en 22 maart 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Het bij artikel 74 van de voormelde bijzondere wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 20 maart 1993.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering, vertegenwoordigd door haar Voorzitter, wiens kantoor gevestigd is te 1000 Brussel, Hertogstraat 7/9, heeft bij op 3 mei 1993 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

De Waalse Regering, vertegenwoordigd door haar Voorzitter, wiens kantoor gevestigd is te 5100 Jambes (Namen), rue Mazy 25-27, heeft bij op 3 mei 1993 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

Afschriften van die memories zijn conform artikel 89 van de organieke wet aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, de Waalse Regering en de B.V.V.O. overgezonden bij op 26 mei 1993 ter post aangetekende brieven die respectievelijk op 27 mei, 27 mei en 1 juni 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld, en aan de verzoekende partijen C.V.P.O. en anderen, bij op 20 juli 1993 ter post aangetekende brieven die op 23 juli 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

De B.V.V.O., de Waalse Regering, de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de verzoekende partijen C.V.P.O. en andere hebben elk bij respectievelijk op 25 juni 1993, 28 juni 1993, 29 juni 1993 en 13 augustus 1993 ter post aangetekende brieven een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 6 juli 1993 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 29 januari 1994.

Bij beschikking van 14 september 1993 heeft voorzitter M. Melchior de zaak aan het Hof in voltallige zitting voorgelegd.

Bij beschikking van 14 september 1993 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de terechtzitting vastgesteld op 7 oktober 1993.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen, die, evenals hun advocaten, van de datum van de terechtzitting op de hoogte zijn gebracht bij op 15 september 1993 ter post aangetekende brieven, die op 16 en 20 september 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Op de terechtzitting van 7 oktober 1993 :

- zijn verschenen :
- . Mr. A. Verriest, advocaat bij de balie te Brussel, voor de B.V.V.O.;
- . Mr. B. Cambier en Mr. P. Champagne, advocaten bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen C.V.P.O. en anderen;
- . Mr. V. Thiry, advocaat bij de balie te Luik, voor de Waalse Regering;
- . Mr. J. Bourtembourg, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering;
- hebben de rechters J. Delruelle en H. Boel verslag uitgebracht;
- zijn voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Onderwerp van de bestreden bepalingen*

De ordonnantie van 23 juli 1992 stelt voor het belastingjaar 1992 een belasting in ten laste van gebruikers van bebouwde eigendommen die gelegen zijn op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en ten laste van houders van een zakelijk recht op onroerende goederen die niet voor bewoning bestemd zijn. De belasting is verschuldigd op basis van de bestaande toestand op 1 juli 1992.

De ordonnantie somt drie categorieën van belastingplichtigen op : de gezinshoofden die een onroerend goed bewonen, de gebruikers die in een onroerend goed een al dan niet winstgevende activiteit uitoefenen en de houders van zakelijk rechten op een onroerend goed dat niet bestemd is voor bewoning. Zij stelt van de belasting personen vrij die niet over een minimum aan inkomsten beschikken. Zij bepaalt dat de belasting niet verschuldigd is voor de onroerende goederen die bestemd zijn voor bepaalde door de overheid erkende of gesubsidieerde activiteiten.

Het bedrag van de belasting is vastgesteld op 3.600 frank voor een gezinshoofd. Voor de gebruikers is het vastgesteld op 6.600 frank. Voor de houders van een zakelijk recht bedraagt de belasting 200 frank per vierkante meter vloeroppervlakte boven de eerste 300 vierkante meter of, voor oppervlakten die bestemd zijn voor industriële of ambachtelijke activiteiten, boven de eerste 1.500 vierkante meter.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de verzoekende partij in de zaak met rolnummer 523

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.1.1. De verzoekende partij B.V.V.O. is een beroepsvereniging die tot doel heeft de studie, de bescherming en ontwikkeling der beroepsbelangen van haar leden; haar leden zijn Belgische of buitenlandse ondernemingen die in België verzekerings- en/of herverzekeringshandelingen stellen en die erkend zijn ter uitvoering van de wet. Zij treedt in rechte in haar naam en in haar hoedanigheid van verschuldigde van de gewestbelasting en in het kader van de behartiging van de belangen van de maatschappijen die deel uitmaken van haar leden die als rechtspersonen de gewestbelasting ook verschuldigd zijn in hun hoedanigheid van gebruikers van bebouwde eigendommen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en/of houders van een zakelijk recht op dat type van onroerende goederen. In haar persoonlijke naam heeft zij in november 1992 6.600 frank aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betaald.

Ten aanzien van het eerste middel

A.1.2. De verzoekende partij voert als eerste middel de schending aan van de artikelen 6, *6bis* en 112 van de Grondwet. Dat eerste middel omvat vijf onderdelen.

Eerste onderdeel

A.1.2.1. Artikel 7, § 1, van de bestreden ordonnantie stelt het bedrag van de belasting ten aanzien van de houders van zakelijke rechten op bebouwde eigendommen die gelegen zijn op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en niet voor bewoning zijn bestemd op 200 frank per vierkante meter vast boven de eerste 300 vierkante meter, maar voorziet in een gedeeltelijke vrijstelling van de betaling van de belasting ten aanzien van die houders indien de eigendommen waarop hun zakelijke rechten worden uitgeoefend bestemd zijn voor ambachtelijke of industriële activiteiten : in dat geval is de belasting door de houders slechts verschuldigd boven de eerste 1.500 vierkante meter. Die bepaling schendt de regels van gelijkheid en niet-discriminatie omdat de

verantwoording die in de parlementaire voorbereiding werd gegeven - de sector van ambacht en industrie, die van levensbelang blijft voor de werkgelegenheid, heeft een ernstige crisis doorgemaakt waar dan in het Gewest de stijging van de prijzen voor onroerende goederen bijkwam - de toets van de kritiek niet kan doorstaan omdat het vanzelfsprekend is dat andere bedrijfssectoren die deel uitmaken van het economisch leven in het Gewest vergelijkbare moeilijkheden hebben gekend en kennen. Het Gewest heeft weliswaar rekening gehouden met de situatie van de twee beoogde bedrijfssectoren om een gedeeltelijke vrijstelling toe te kennen, maar eenzelfde vrijstelling had moeten worden toegekend aan de personen die onroerende goederen bezitten die bestemd zijn voor andere economische activiteiten waarbij zich zowel op het vlak van de werkgelegenheid als op financieel vlak eveneens moeilijkheden voordoen.

De verantwoording die door de gewestelijke wetgever is gegeven is overigens contradictoer vermits in het verslag dat de aanneming van de ordonnantie voorafgaat wordt verklaard dat de bedrijven uit de secundaire sector voortaan zoals de andere zullen worden behandeld.

Bovendien is de belasting, althans in het kader van artikel 3, § 1, c, van de bestreden ordonnantie, alleen verschuldigd door de houders van zakelijke rechten op onroerende goederen die al dan niet voor winstgevendende activiteiten zijn bestemd, terwijl die houders niet noodzakelijk de gebouwen die hun toebehoren betrekken en zij derhalve, hoewel zij belastingplichtig zijn, geen activiteit in ambacht of industrie uitoefenen; toch genieten zij de vrijstelling, terwijl het doel dat door het Gewest wordt nagestreefd bestaat in het bevoordelen van de gebruikers van de onroerende goederen die bestemd zijn voor activiteiten die tot de sector van ambacht of industrie behoren.

Tweede onderdeel

A.1.2.2. De artikelen 5, 6 en 7 van de bestreden ordonnantie roepen onderscheidingen in het leven ten aanzien van het bedrag van de belasting die verschuldigd is door de belastingplichtigen en stellen forfaits vast zonder rekening te houden met de verschillende lasten die in werkelijkheid door de belastingplichtigen worden veroorzaakt en door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op financieel vlak in aanmerking worden genomen.

Die bepalingen miskennen de regels van gelijkheid en niet-discriminatie omdat de belasting, die forfaitair is, niet overeenstemt met het doel dat de wetgever zich heeft gesteld, zoals het blijkt uit de parlementaire voorbereiding, namelijk het gemeenschappelijk bijdragen door alle gebruikers. Bepaalde belastingplichtigen zijn niet noodzakelijk gebruikers van de diensten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het is daarvoor voldoende rekening te houden met de rechtspersonen die hun maatschappelijke zetel op het grondgebied van het Gewest hebben, zonder dat zij daadwerkelijk de geringste activiteit uitoefenen die kan leiden tot het gebruik maken van de door het Gewest aangeboden diensten. Ook moet in aanmerking worden genomen dat de houders van zakelijke rechten op bebouwde eigendommen die niet zelf die eigendommen betrekken, geen beroep doen op de door het Gewest aangeboden diensten, terwijl het om belastingplichtigen gaat die mogelijk de zwaarste financiële bijdrage betalen.

Derde onderdeel

A.1.2.3. Het doel dat door de wetgever wordt nagestreefd, zoals blijkt uit de parlementaire voorbereiding, is het ontzien van de woonfunctie in Brussel. Daarom stelt artikel 7, § 1, van de ordonnantie het bedrag van de belasting op een niveau vast dat tot een zeer zware belasting kan leiden ten aanzien van de beoogde belastingplichtigen.

Het gelijkheidsbeginsel is miskend omdat met name de houder van zakelijke rechten op verscheidene eigendommen die gelegen zijn op het grondgebied van het Gewest, die alle niet bestemd zijn voor bewoning en waarvan de oppervlakte telkens niet meer bedraagt dan 300 vierkante meter van elke belasting zal zijn vrijgesteld, ook al kan de totale oppervlakte van zijn eigendommen de grens van 300 vierkante meter of zelfs 1.500 vierkante meter overschrijden, terwijl de houder van zakelijke rechten op één eigendom dat gelegen is op het grondgebied van het Gewest en niet voor bewoning is bestemd en waarvan de oppervlakte meer bedraagt dan 300 vierkante meter, belastingplichtig zal zijn.

Dat verschil in behandeling is niet verantwoord in zoverre een van de nagestreefde doelstellingen het bevorderen van de woonfunctie is.

Bovendien dient de vraag te worden gesteld of de gegeven verantwoording objectief en redelijk is aangezien immers de beslissing die door het Gewest werd genomen om de woonfunctie te bevorderen een toekomstgericht gewestelijk beleid veronderstelt en de ordonnantie, door de houders van zakelijke rechten op eigendommen die niet bestemd zijn voor bewoning zonder onderscheid te belasten, terwijl sommigen van hen eerder die bestemming hebben gegeven, aan de basis ligt van een onverantwoorde discriminatie ten aanzien van laatstgenoemde categorie van houders van zakelijke rechten en de houders van zakelijke rechten op dezelfde eigendommen die nog geen besluit hebben genomen over de toekomstige bestemming ervan.

Vierde onderdeel

A.1.2.4. Artikel 4, § 3, *juncto* artikel 7 van de ordonnantie heeft tot gevolg dat de houders van zakelijke rechten op de door dat artikel beoogde eigendommen en de gebruikers van die eigendommen vrijgesteld zijn van elke betaling van de belasting omdat de opgesomde categorieën « op onmisbare wijze complementair zijn aan de woonfunctie en omdat het gaat om activiteiten die worden ingericht, erkend of toegelaten door de openbare machten en die geen winstoogmerk nastreven ».

Die bepalingen schenden de regels van gelijkheid en niet-discriminatie omdat andere types van activiteiten die georganiseerd worden door natuurlijke personen of rechtspersonen zonder winstoogmerk, die echter niet door de overheid erkend of gesubsidieerd worden, eveneens als op onmisbare wijze complementair aan de woonfunctie kunnen worden beschouwd, bijvoorbeeld een niet door de overheid erkende culturele of sportvereniging zonder winstoogmerk. Het verschil in behandeling dat uit de bepalingen volgt, is niet verantwoord en belemmert de vrijheid van vereniging. De gewestelijke wetgever verantwoordt de doorgevoerde discriminatie niet en bovendien wordt, wat de vrijzinnige huizen betreft, geen erkenning door de overheid vereist, wil zowel de houder van zakelijke rechten op een eigendom dat gebruikt wordt door een vrijzinnig huis als de gebruiker of de gebruikers ervan van elke betaling van de gewestbelasting zijn vrijgesteld.

Vijfde onderdeel

A.1.2.5. Het hoofddoel dat door de gewestelijke wetgever wordt nagestreefd, bestaat in het compenseren, zoniet « annuleren » van de gevolgen van het arrest van de Raad van State van 9 april 1992 betreffende de belasting van stadsreiniging en veiligheid.

Die doelstelling blijkt zowel uit de parlementaire voorbereiding, de algehele context waarin de twee ordonnanties die door het Gewest op 23 juli 1992 zijn vastgesteld tot stand kwamen en uit brieven van het Gewest aan de belastingplichtigen. « De verlaging van de gewestbelasting ten opzichte van die welke verschuldigd is voor het belastingjaar 1992 en de degressiviteit van de belasting ten aanzien van de belastingplichtigen die gebruikers zijn, laten de wil zien van het Gewest om de gevolgen teniet te doen van het arrest van de Raad van State betreffende de belasting van stadsreiniging en veiligheid. »

De Raad van State heeft ook gesteld dat er een verband bestaat tussen het ontwerp en de uitgesproken vernietiging uit het oogpunt van de dekking van de begrotingsbehoeften.

Er is een schending van de artikelen 6 en *bis* van de Grondwet, die elke overheid ertoe verplichten de gelijke behandeling van alle bestuurden te respecteren die de positieve gevolgen kunnen genieten van een vernietigingsarrest van de Raad van State.

Door elk nuttig effect te ontnemen aan het vernietigingsarrest van de Raad van State via de invoering van een rechtsconstructie die tot de aangevochten ordonnantie leidt, door het bedrag van de belasting op aanzienlijke wijze te verhogen ten opzichte van het bedrag dat vermeld was in de verordening, verleent de gewestelijke wetgever de betwiste ordonnantie impliciet terugwerkende kracht.

Het komt een gewestelijke wetgever echter niet toe, om een reden die verband houdt met de eisen inzake de behoorlijke werking van de overheidsdiensten, het gezag van gewijsde *erga omnes* van een vernietigingsarrest van de Raad van State teniet te doen. Daaruit vloeien een discriminatie en een ongelijke behandeling voort die volkomen onverantwoord zijn ten aanzien van de bestuurden die deel uitmaken van een en dezelfde categorie, namelijk de categorie van de personen die de gevolgen van een vernietigingsarrest van de Raad van State

kunnen genieten.

Ten aanzien van het tweede middel

A.1.3. Als tweede middel wordt de schending aangevoerd van de regels die de bevoegdheid verdelen over de Staat, de Gewesten en de Gemeenschappen, inzonderheid artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, door artikel 14, tweede lid, en door artikel 16, eerste lid, van de bestreden ordonnantie.

Die artikelen voorzien in sancties die fiscale geldboeten zijn en meer algemeen administratieve geldboeten. Een dergelijk sanctiestelsel, zoals de Raad van State in zijn advies heeft opgemerkt, houdt geen verband met de sancties van het Strafwetboek, dat het enige is dat door de decreten of de ordonnanties van de Gewesten en de Gemeenschappen in werking kan worden gesteld.

Standpunt van de verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 525

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.2.1. De v.z.w. « Europees centrum voor verspreiding, promotie en propaganda voor ondernemingen » is een vereniging die door de Minister van Middenstand is erkend als nationale interprofessionele federatie van bedrijfsleiders van het ambacht, de kleine en middelgrote handel en de kleine en middelgrote nijverheid, overeenkomstig de op 28 mei 1979 gecoördineerde wetten betreffende de organisatie van de middenstand. Conform haar maatschappelijk doel beoogt die v.z.w. de behartiging van de fiscale belangen van de zelfstandigen en de K.M.O.'s, zodat haar beroep klaarblijkelijk ontvankelijk is.

De andere verzoekende partijen zijn, van hun kant, rechtstreeks belastingplichtig, hetzij omdat zij hun beroepsactiviteiten uitoefenen in een in het Gewest gelegen onroerend goed, hetzij omdat zij eigenaar zijn van onroerende goederen die in het Gewest gelegen zijn, welke onroerende goederen zijn verhuurd en voor een ander gebruik dan huisvesting zijn bestemd, hetzij omdat zij een onroerend goed gebruiken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hetzij omdat zij als tweede verblijf een onroerend goed hebben dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is gelegen.

Ten aanzien van de omvang van het beroep

A.2.2. Bepaalde middelen betreffende de onbevoegdheid van de auteurs van de ordonnantie moeten noodzakelijkerwijze leiden tot de vernietiging van de gehele ordonnantie. Andere middelen hebben inzonderheid betrekking op sommige bepalingen van de ordonnantie (artikelen 2, 3, 4, 5, 6, 7, 14 en 16) maar die middelen moeten niettemin tot de vernietiging van de gehele ordonnantie leiden omdat zij niet gedeeltelijk kan worden toegepast.

Ten aanzien van het eerste middel

A.2.3. Als eerste middel wordt de schending aangevoerd van de Grondwet, met name de artikelen 6 en *6bis*, 11, 92, 93, *59bis*, § 6, 107, *107quater*, *108ter*, 110 en 112, de schending van artikel 1 van het Aanvullend Protocol bij het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, de schending van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, met name de artikelen 6, § 1, VIII, en 7, de schending van de gewone wet van 9 augustus 1980, de schending van de bijzondere wet van 12 januari 1989, met name de artikelen 5, 51, § 1, 1° en 4°, en 52, de schending van de wet van 26 juli 1971 houdende organisatie van de agglomeraties van gemeenten, met name artikel 4, § 2, 1°, 3° en 4°, en de schending van de algemene rechtsbeginselen, met name die betreffende de bevoegdheidsverdelende regels, de verkregen rechten en de niet-retroactiviteit.

De ordonnantie voert voor het jaar 1992 een belasting in die twee maal zo hoog ligt als die welke vroeger werd gevraagd (belasting van stadsreiniging en veiligheid) en als die welke in de toekomst zal worden gevraagd, zodat een en ander neerkomt op de regularisatie van de verordening van de Brusselse Agglomeratie tot heffing van een belasting van stadsreiniging en veiligheid en op het krachteloos maken van het vernietigingsarrest dat door de

Raad van State op 9 april 1992 werd uitgesproken. Dat doel is uitdrukkelijk te kennen gegeven en erkend tijdens de parlementaire voorbereiding en nogmaals bevestigd door de bedoeling aan de belastingplichtige voor te stellen de nieuwe belasting te compenseren met de belasting van stadsreiniging en veiligheid die zou moeten worden terugbetaald.

De ordonnantie ontnemt, door afbreuk te doen aan het gezag van een vernietigingsarrest van de Raad van State, een essentiële rechterlijke waarborg aan een categorie van burgers, namelijk degenen die door de nieuwe ordonnantie worden beoogd, miskent de artikelen 6 en *bis* van de Grondwet en neemt bovendien, door de gevolgen van de vernietigde verordening te bevestigen, de onregelmatigheden over die de verordening bevatte, zodat de ordonnantie nu door die onregelmatigheden is aangetast.

De regularisering of het nemen van gelijkwaardige maatregelen is des te meer onwettig daar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zelfs niet bevoegd is inzake brandbestrijding of ophaling van huisvuil, althans niet voor de periode waarop de vernietigde agglomeratieverordening betrekking heeft. De ordonnantie heeft tot gevolg dat een vernietigde belasting meer dan twee jaar terugwerkt of dat de eigenaars en gebruikers van gebouwen op 1 juli 1992 een belasting dienen op te brengen die moet dienen om de uitgaven betreffende de aanslagjaren 1990, 1991 en het eerste semester van 1992 te dekken.

Ten aanzien van het tweede middel

A.2.4. Als tweede middel wordt de schending aangevoerd van dezelfde bepalingen als die welke in het eerste middel zijn gepreciseerd, met uitzondering van de algemene beginselen betreffende de verkregen rechten en de niet-retroactiviteit.

De ordonnantie voert een gewestbelasting voor het belastingjaar 1992 in die bestemd is om de uitgaven te dekken voor de brandweer en de huisvuilophaling voor de jaren 1990 tot 1992, terwijl voor de brandweer en de ophaling van huisvuil de Brusselse Agglomeratie bevoegd is en het dus alleen aan de Agglomeratie toekwam een fiscaliteit op dat gebied in te stellen.

De onbevoegdheid van het Gewest wordt bevestigd doordat de verordening door de Raad van State is vernietigd, niet wegens schending van de bevoegdheidsregels, maar wegens schending van de artikelen 6, *bis* en 112 van de Grondwet.

Het kan niet aan de Brusselse Hoofdstedelijke Raad toekomen de aan de Brusselse Agglomeratie toegewezen en door haar tijdens de jaren 1990 en volgende uitgeoefende bevoegdheden met terugwerkende kracht in te trekken.

Ten aanzien van het derde middel

A.2.5. De verzoekende partijen voeren als derde middel de schending aan van dezelfde bepalingen als die welke zijn aangevoerd in het tweede middel, en de schending van het Burgerlijk Wetboek, met name de artikelen 2, 6, 1152 tot 1154 en 1226 tot 1233.

Eerste onderdeel

Artikel 16 van de ordonnantie staat een vermeerdering van de belasting toe, terwijl het Gewest niet bevoegd is om fiscale geldboeten in te stellen en terwijl de ordonnantie, door een geldboete in te stellen die tot 200 % van het belastingbedrag kan gaan, een totaal onevenredige dwangbevoegdheid toekent en een echte burgerlijke straf instelt die in strijd is met en de bepalingen miskent van het Burgerlijk Wetboek (artikelen 6, 1152 tot 1154 en 1226 tot 1233). De belastingplichtige verliest hiermee de bescherming van een van zijn essentiële rechten, namelijk het recht om zich op nuttige wijze tot een rechtscollege te kunnen wenden, aangezien hem wordt opgelegd vooraf de belasting te betalen op straffe te worden belast met een bedrag dat drie maal hoger ligt, dat bovendien wordt verhoogd met een interest die hoger ligt dan de gerechtelijke interest en terwijl het Gewest geen hogere interest kan instellen dan de wettelijke interest van 8 % per jaar, noch dat tarief kan wijzigen en nog minder de betaling van zulk een interest of zulke geldboeten die onwettig zijn, kan opleggen.

Tweede onderdeel

Artikel 17 van de ordonnantie schendt de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet omdat het de aldus aan de administratie verleende bevoegdheden niet definieert of toch niet afbakt en daardoor een onbegrensde, willekeurige en discriminerende bevoegdheid toekent aangezien haar geen criterium noch regel wat de toepassing van de beoogde vrijstellingen betreft wordt opgelegd.

Derde onderdeel

Artikel 14 van de ordonnantie schendt de artikelen 6, *6bis* en 112 van de Grondwet omdat het Gewest geen geldboete en *a fortiori* geen boete van 10 % van de verschuldigde belasting kan instellen en dit zelfs in geval van weigering om inlichtingen te verschaffen; het Gewest kan die boete nog minder toepassen ingeval de inlichtingen onjuist of zelfs slechts onvolledig zouden blijken te zijn.

Ten aanzien van het vierde middel

A.2.6. Als vierde middel wordt de schending aangevoerd van de artikelen 6 en *6bis*, 11, 92, 93, *59bis*, § 6, 107, *107quater*, *108ter*, 110, 111, 112, 113 en 115 van de Grondwet, de schending van artikel 1 van het Aanvullend Protocol bij het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, de schending van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, met name de artikelen 6, § 1, VIII, en 7, de schending van de gewone wet van 9 augustus 1980, de schending van het Burgerlijk Wetboek, met name de artikelen 2, 6, 1152 tot 1154 en 1226 tot 1233, de schending van de bijzondere wet van 12 januari 1989, met name de artikelen 5, 51, § 1, 1° en 4°, en 52, de schending van de wet van 26 juli 1971, met name artikel 4, § 2, 1°, 3° en 4°, en de schending van de algemene rechtsbeginselen, met name die betreffende de bevoegdheidsverdelende regels.

De bestreden ordonnantie maakt, door ongeveer twee jaar terug te werken, inbreuk op de verkregen rechten van de belastingplichtigen en schendt inzonderheid artikel 11 van de Grondwet en artikel 1 van het Aanvullend Protocol bij het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden. Door aldus terug te werken, miskent zij eveneens het principe van de jaarlijkse goedkeuring van de belastingen, en schendt zij de artikelen 111, 113 en 115 van de Grondwet, alsmede artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek, doet zij bovendien afbreuk aan de bevoegdheidsverdelende regels, miskent zij de essentiële rechten van de belastingplichtigen en maakt zij inbreuk op de artikelen 6, *6bis* en 112 van de Grondwet.

Ten aanzien van het vijfde middel

A.2.7. Als vijfde middel wordt de schending aangevoerd van de reeds in het tweede middel aangevoerde bepalingen.

Eerste onderdeel

A.2.7.1. De ordonnantie hanteert belangrijke verschillen met betrekking tot de eigenaars en de gebruikers van onroerende goederen naargelang het goed wordt gebruikt voor bewoning dan wel geheel of gedeeltelijk voor een activiteit van de tertiaire sector wordt bestemd of voorts voor een van de industriële activiteiten of activiteiten die beoogd worden in artikel 4, § 3, waarvoor een totale vrijstelling is voorgeschreven, terwijl dergelijke verschillen in behandeling niet verantwoord kunnen worden gelet op de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet.

Geen redelijk en evenredig criterium kan verantwoorden dat :

1° van de gezinshoofden een verminderde belasting van 3.600 frank wordt gevraagd terwijl van de andere gebruikers, zoals de handelaars, de beoefenaars van vrije beroepen, de rechtspersonen een bedrag van 6.600 frank wordt gevraagd, aangezien de bestemming voor bewoning dezelfde uitgaven en lasten impliceert voor de brandweerdienst en de dienst voor de ophaling van huisvuil;

2° de eigenaars van onroerende goederen die verhuurd worden voor bewoning niet aan de belasting onderworpen zijn, terwijl zij de voordelen genieten van de brandweerdienst;

3° de eigenaars van onroerende goederen die voor minder dan 300 vierkante meter bestemd zijn voor een activiteit van de tertiaire sector of voor minder dan 1.500 vierkante meter indien het gaat om een activiteit van de secundaire sector totaal buiten de belasting vallen, hoewel die onroerende goederen voor de diensten in aanmerking komen die door die belasting moeten worden gedekt;

4° zowel de eigenaars of de houders van onroerende zakelijke rechten als de gebruikers anders worden behandeld en worden belast naargelang zij een tertiaire, secundaire of in artikel 4, § 3, van de ordonnantie beoogde activiteit uitoefenen, terwijl die verschillen onevenredig zijn met de voorwerpen die door de belastingen moeten worden gedekt; de onderwijsinstellingen, de ziekenhuizen, de logiesverstrekkende bedrijven, de weeshuizen, de bejaardentehuizen enz. impliceren de behandeling van een grote hoeveelheid huisvuil en verantwoorden een bijzondere aandacht van de brandweerdiensten; het discriminerende karakter van de vrijstelling is nog duidelijker voor de activiteiten waarin voorzien is in artikel 4, § 3, 5°, omdat dezelfde activiteit volledig vrijgesteld zal zijn van de belasting indien de instelling wordt uitgebaat door een publiekrechtelijke persoon of een privé-persoon zonder winst oogmerk, terwijl de structuur van de inrichtende macht niets te maken heeft met de uitgaven die noodzakelijk worden gemaakt door de veiligheid of door de behandeling van afvalstoffen;

5° artikel 7 van de ordonnantie het bedrag van de belasting anders berekent naargelang de activiteit tot de tertiaire sector behoort of een industriële of ambachtelijke activiteit is. Er is echter geen reden in verband met de nagestreefde doelstellingen die dat verschil kan verantwoorden.

Bij die discriminatie komt het feit dat de belasting van 200 frank per vierkante meter slechts boven de 1.500 vierkante meter moet worden betaald voor de oppervlakten die bestemd zijn voor industriële of ambachtelijke activiteiten. Het discriminerende karakter van de belasting op de lokalen die bestemd zijn voor een ander gebruik dan bewoning wordt nog versterkt door het feit dat bij de belasting van de gebruiker, die reeds hoger ligt dan die voor het gezinshoofd, nog de belasting ten laste van de eigenaar moet worden gerekend.

Tweede onderdeel

A.2.7.2. Het criterium dat vervat ligt in artikel 3, § 1, b), « op basis van een schriftelijk contract » is geen criterium dat op wettige wijze kan verantwoorden dat de leden van een feitelijke vereniging al dan niet aan de belasting worden onderworpen omdat het niet evenredig is met het doel van de belasting en derhalve klaarblijkelijk discriminerend.

Derde onderdeel

A.2.7.3. Artikel 2 van de bestreden ordonnantie dat erin voorziet dat de belasting verschuldigd is op basis van de bestaande toestand op 1 juli 1992 is willekeurig en discriminerend aangezien de belasting moet dienen om de kosten te dekken voor de ophaling van afvalstoffen voor de jaren 1990, 1991 en 1992. Dat discriminerende karakter blijkt duidelijk in het geval waarin een persoon op 30 juni 1992 een onroerend goed zou hebben gekocht en het op 15 juli 1992 opnieuw zou hebben verkocht, aangezien die persoon in een dergelijk geval de ingestelde belasting verschuldigd zal zijn. Het is discriminerend de uitgaven die in 1990 en 1991 en gedurende het hele jaar 1992 zijn gedaan gedeeltelijk te laten dragen door de personen die de onroerende goederen op 1 juli 1992 of kort voor die datum zouden hebben gekocht of betrokken. Het is discriminerend iedere persoon die het goed op 30 juni 1992 zou hebben verlaten of het na 1 juli 1992 zou hebben betrokken volledig buiten de belasting te laten vallen aangezien de belasting bestemd is om de jaren 1990, 1991 en het volledige jaar 1992 te dekken. Conclusie : de keuze van de datum is willekeurig en discriminerend en stemt zelfs niet overeen met het begin van een belastingjaar.

Vierde onderdeel

A.2.7.4. Bij artikel 3, § 1, a), en bij artikel 5 wordt dezelfde belasting gevraagd van de belastingplichtige die het goed gebruikt voor bewoning, ongeacht of het gaat om een hoofdverblijf of een tweede verblijf, terwijl het in strijd is met de artikelen 6, *bis* en 112 van de Grondwet objectief verschillende situaties op identieke wijze te behandelen, en, door dezelfde financiële last op te leggen voor een hoofd- en een tweede verblijf, houdt de ordonnantie geen rekening met het feit dat het huisvuil duidelijk minder omvangrijk is in een tweede verblijf, wat vereist dat het bedrag van de belasting niet hetzelfde is als voor een hoofdverblijf.

Standpunt van de Waalse Regering

A.3. De Waalse Regering verklaart tussen te komen in de zaken die ingeschreven zijn op de rol onder de nummers 523 en 525, en gedraagt zich voorlopig naar de wijsheid van het Hof onder voorbehoud van een latere stellingname.

Standpunt van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.4.1. De verzoekende partij n.v. Roger Merckx Company toont niet aan dat zij eigenaar is van bebouwde onroerende goederen met een vloeroppervlakte van meer dan 300 vierkante meter.

Ten aanzien van het eerste middel in de zaak met rolnummer 525 en het eerste middel, vijfde onderdeel, in de zaak met rolnummer 523

A.4.2. De Brusselse Hoofdstedelijke Raad heeft het optreden van de Raad van State niet onmogelijk willen maken : de op 23 juli 1992 afgekondigde ordonnantie heeft het hoge administratieve rechtscollege geenszins belet zijn toetsing uit te oefenen en de vernietiging uit te spreken.

Het recht op terugbetaling wordt door de ordonnantie niet in het geding gebracht en het is zelfs niet denkbaar dat de terug te betalen bedragen verrekend worden met een nieuwe belasting : « niet alleen zijn de schulden anderssoortig, de eerste schuld is van burgerlijke aard terwijl de tweede van fiscale aard is, maar ook zijn niet dezelfde personen iets aan elkaar verschuldigd. »

Het gezag van gewijsde wordt niet miskend omdat de overheid een nieuwe norm zou hebben aangenomen die door hetzelfde gebrek als de vernietigde norm zou zijn aangetast. De ordonnantie gaat niet van de Agglomeratie uit en de bevoegdheden van het Gewest zijn niet die van de Agglomeratie. De ordonnantie heeft niet geraakt aan de rechterlijke waarborgen die aan de burgers worden geboden die ertegen kunnen opkomen voor het Arbitragehof en haar ook in het geding kunnen brengen voor de rechtscolleges zoals de wet van 12 januari 1989 bepaalt.

De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft in haar advies gesteld dat de tekst die werd voorgelegd niet in strijd is met het bevoegdheidsprobleem dat beslecht werd door het vernietigingsarrest waarvan het absolute gezag van gewijsde onaantast blijft, ook al bestaat er een verband tussen het ontwerp en de uitgesproken vernietiging vanuit het oogpunt van de dekking van de begrotingsbehoeften.

Uit de omstandigheid dat de belasting in begrotingsbehoeften van de Agglomeratie zal kunnen voorzien, kan niet worden afgeleid dat de ordonnantie de vernietigde verordening geldig wil verklaren.

Er moet trouwens worden opgemerkt dat de Gewestraad geenszins de opbrengst van de belasting voor de financiering van een bepaald regionaal beleid heeft willen bestemmen. De Regering is later met de Agglomeratie overeengekomen dat het Gewest bepaalde belastingplichtigen het bedrag van de belasting van stadsreiniging en veiligheid zou terugbetalen, maar de ordonnantie die die overeenkomst goedkeurt is niet het onderwerp van het beroep; hoe dan ook heeft die omstandigheid niet tot gevolg dat de gewestbelasting een agglomeratiebelasting is.

Op grond van artikel 5 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 kan het Gewest de uitoefening van bevoegdheden van de Brusselse Agglomeratie toevertrouwen aan de instellingen van openbaar nut die het opricht of aanwijst en krachtens artikel 47, § 4, van dezelfde wet kan de Raad alle financiële middelen aanwenden die hem zijn toegewezen zowel voor de financiering van de begroting betreffende de aangelegenheden die in artikel 107^{quater} van de Grondwet zijn bedoeld als van de begroting betreffende de aangelegenheden bedoeld in artikel 108ter, § 2.

Ten onrechte wordt tenslotte gesteld dat de ordonnantie terugwerkt aangezien zij niet voor de belastingjaren vóór 1992 beschikt en geen situaties in aanmerking neemt die zich eerder zouden hebben voorgedaan.

Ten aanzien van het tweede middel in de zaak met rolnummer 525

A.4.3. De Gewestraad heeft niet besloten een retributie in te stellen of de opbrengst van de belasting voor de financiering van de activiteiten van de brandweerdienst en de ophaling van huis vuil te bestemmen.

Er is weliswaar een verband tussen de vernietiging van de verordening en de financieringsbehoeften van het Gewest, maar die vaststelling volstaat niet om eruit af te leiden dat de Raad de bevoegdheden van de Agglomeratie zou hebben miskend. « De omstandigheid dat een deel van de financiële middelen van het Gewest voor de financiering van behoeften van de Agglomeratie wordt bestemd, miskent geenszins de bevoegdheidsverdelende regels. » De opbrengst van de belasting wordt geenszins bestemd. Krachtens artikel 47, § 4, van de wet van 12 januari 1989 kunnen de begrotingen van de Agglomeratie en het Gewest worden samengevoegd.

Ten aanzien van het derde middel in de zaak met rolnummer 525 en het tweede middel in de zaak met

rolnummer 523

A.4.4. In zijn advies over de ontwerp-ordonnantie concludeerde de Raad van State dat de sancties waarin de teksten voorzagen fiscale geldboeten en algemeen gesproken administratieve geldboeten waren, waarvoor, conform de rechtspraak van het Arbitragehof, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad niet bevoegd was.

De vraag kan worden gesteld naar de verenigbaarheid van een recent arrest van het Hof met zijn klassieke, tot dan toe vaste rechtspraak volgens welke de gewestelijke en communautaire wetgevers niet aan de voorbehouden aangelegenheden mogen raken : het arrest nr. 43/92 van 13 mei 1992. Er is geen reden om onvoorzichtige consequenties uit die beslissing af te leiden te meer daar de klassieke interpretatie van de theorie van de voorbehouden aangelegenheden nog in het arrest van 7 mei 1992 werd toegepast.

Betreffende het gegeven geval kunnen de betwiste bepalingen hun oorsprong vinden in de fiscale bevoegdheid die aan de gewestelijke overheid is verleend en die, wat de essentie zelf betreft, het recht omvat om verhogingen vast te stellen bij niet-betaling of laattijdige betaling, niet-mededeling van gevraagde inlichtingen of mededeling van onvolledige inlichtingen.

Alle federale wetgevingen betreffende de belastingen en heffingen bevatten bepalingen betreffende de administratieve geldboeten, die duidelijk maken dat dergelijke boeten onontbeerlijk worden geacht voor de doeltreffendheid van de fiscale wet; « anders zou de uitoefening van de fiscale bevoegdheid een groot deel van haar doeltreffendheid verliezen : het gaat om het vaststellen van een wettelijke regeling, om de financiering van de gewestbegroting mogelijk te maken, en de uitoefening van de fiscale bevoegdheid is onlosmakelijk verbonden met de maatregelen tot waarborging en tot stimulering van de inning van de belasting ».

Het vaststellen van een verwijlinterestvoet heeft niets te maken met het begrip geldboete.

Betreffende artikel 17 dient te worden gepreciseerd dat de ambtenaren niet kunnen afzien van een wettelijk verschuldigde belasting, dat het principe slechts toepasselijk is op de eigenlijke belastingen en niet op de verwijlintresten en op de verhogingen en dat die bepaling niet aldus kan worden geïnterpreteerd dat zij het de ambtenaren mogelijk maakt willekeurig en discriminerend op te treden. De hoven en rechtbanken zijn bevoegd om niet alleen over de wettigheid maar ook over de opportuniteit van belastingverhogingen te oordelen.

De uitvoering van de dwangmaatregel in geval van niet-betaling van de belasting, van de intresten en het toebehoren wordt gestuit door het verzet dat wordt gedaan zodat het de belastingplichtige vrijstaat voor de rechter elke betwisting op te werpen zonder dat het dwangbevel eerst moet worden uitgevoerd.

Ten aanzien van het vierde middel in de zaak met rolnummer 525

A.4.5. De ordonnantie beschikt slechts voor de toekomst en heeft geen terugwerkende kracht. De verzoekende partijen verwarren het principe van de niet-retroactiviteit dat van toepassing kan zijn op situaties die bereikt zijn bij het afsluiten van het betrokken aanslagjaar met de mogelijke bestemming van de opbrengst van de belasting. Het is niet duidelijk hoe artikel 11 van de Grondwet, dat vereist dat de wetgever jaarlijks toestemming geeft om belastingen te heffen gedurende het lopende jaar, door de bestreden ordonnantie zou kunnen zijn miskend.

Ten aanzien van het vijfde middel in de zaak met rolnummer 525 en het eerste middel in de zaak met rolnummer 523 (eerste tot vierde onderdeel)

A.4.6. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is bevoegd voor het huisvestingsbeleid en het werkgelegenheidsbeleid zodat tussen de vrijstellingen en de doelstellingen die het Gewest kan nastreven een merkbaar en toelaatbaar verband bestaat.

De ordonnantie maakt een dubbel onderscheid : één betreffende de persoon van de belastingplichtige, met name, enerzijds, de belastingplichtigen die op het grondgebied van Brussel-Hoofdstad wonen en die welke er een beroepsactiviteit uitoefenen, en, anderzijds, die welke houder zijn van zakelijke rechten op onroerende goederen die een aanzienlijke oppervlakte hebben en niet voor bewoning bestemd zijn; het tweede onderscheid heeft betrekking op bebouwde eigendommen, met name die welke voor bewoning zijn bestemd en de andere. Dat

onderscheid steunt op een wettig doel, namelijk de financiering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en niet, zoals de verzoekende partijen stellen, de financiering van de brandweerdienst en de ophaling van afvalstoffen.

Betreffende de gezinshoofden die een onroerend goed als woning betrekken en een belasting betalen die lager is dan die welke geldt voor degenen die een onroerend goed betrekken om er een activiteit uit te oefenen, gaat het om twee verschillende categorieën van belastingplichtigen. Het Gewest kon, gelet op de doelstelling van financiering die het nastreeft, eveneens het doel, de woonfunctie te bevorderen, in aanmerking nemen. Gelet op de financieringsbehoeften en de draagkracht vereiste de naleving van de regels van gelijkheid en niet-discriminatie niet dat een onderscheid werd gemaakt tussen de gebruikers van een onroerend goed dat is bestemd voor bewoning als hoofdverblijf dan wel tweede verblijf.

Betreffende de eigenaars van verhuurde onroerende goederen die bestemd zijn voor bewoning, kon het Gewest, dat als doel de bevordering van de huisvesting nastreeft, de omstandigheid in aanmerking nemen dat twee derde van de onroerende goederen die bestemd zijn voor bewoning, niet betrokken worden door de eigenaars, en derhalve kon het stellen dat het belasten van de eigenaar als kwalijk gevolg een ontmoediging van het huisvestingsaanbod zou hebben.

Betreffende de eigenaars van onroerende goederen die voor minder dan 300 vierkante meter voor een activiteit zijn bestemd die behoort tot de tertiaire sector, of voor minder dan 1.500 vierkante meter indien het om een activiteit van de secundaire sector gaat, is het Gewest uitgegaan van de vaststelling dat de meeste bebouwde oppervlakten die bestemd zijn voor een beroepsactiviteit niet groter zijn dan 300 vierkante meter en er activiteiten worden uitgeoefend die de onontbeerlijke aanvulling zijn van de woonfunctie. Daarom is die drempel in aanmerking genomen. Wat de belasting van de gebruiker betreft kon in redelijkheid ervan worden uitgegaan, enerzijds, dat het aanbod van dergelijke oppervlakten niet moest worden ontmoedigd, anderzijds, dat de draagkracht van de eigenaars van de oppervlakten die niet voor bewoning bestemd zijn, niet identiek is.

Wat de oppervlakten betreft die bestemd zijn voor industriële en ambachtelijke activiteiten is de drempel van 1.500 vierkante meter verantwoord door overwegingen van economisch beleid: de werkgelegenheidsmoeilijkheden met betrekking tot die sectoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, doordat die activiteiten grote oppervlakten vereisen. Om de draagkracht van de diverse belastingplichtigen te beoordelen, moet rekening worden gehouden met het feit dat de gebruikers van onroerende goederen die er een beroepsactiviteit in uitoefenen het bedrag aan huur van hun belastbare inkomsten kunnen aftrekken en dat eigenaars van grote oppervlakten die niet bestemd zijn voor bewoning met de gebruikers een afspraak kunnen maken betreffende het ten laste nemen van die belastingen.

Betreffende artikel 4, § 3, van de ordonnantie doen de verzoekende partijen niet van het vereiste persoonlijke belang blijken om die bepaling te betwisten. Anderzijds zijn voor het overige die uitzonderingen verantwoord door het feit dat de bestemmingen een onontbeerlijke aanvulling zijn van de woonfunctie, ongeacht of het gaat om door de overheid georganiseerde of erkende activiteiten, dat wil zeggen dat de overheid zelf, door een speciale handeling, het nut van die voorwerpen heeft erkend ten opzichte van het beleid dat zij wil bevorderen, en door het feit dat zij geen winstoogmerk hebben.

Betreffende de feitelijke vereniging moet worden ingegaan op de vraag naar het belang van de verzoekers bij het betwisten van die bepaling. Voor het overige wordt alleen de omstandigheid dat een geschrift wordt vereist bekritiseerd. Die vereiste, om de meer gunstige belastingregeling te genieten, houdt op zich niet de geringste discriminatie in.

Betreffende de datum 1 juli 1992 staan geen grondwettelijke bepaling noch een principe eraan in de weg dat een belasting betreffende het jaar 1992 wordt geheven ten opzichte van een situatie die bestaat op 1 juli 1992. Er kan trouwens worden verwezen naar de regels die van toepassing zijn op de onroerende voorheffing. Het belastingjaar betreft één jaar, en het begin van dat jaar moet niet overeenstemmen met een kalenderjaar.

Betreffende het ontbreken van een onderscheid tussen de hoofd- en de tweede verblijfplaats is de kwantiteit van het huisvuil geen criterium dat in aanmerking is genomen om het bedrag van de belasting vast te stellen.

Betreffende het derde onderdeel van het eerste middel in de zaak met rolnummer 523 is het criterium dat door de ordonnantie is gekozen niet discriminerend, maar wel het gevolg van de toepassing van de ordonnantie die niet discriminerend is.

Antwoord van de verzoekende partij in de zaak met rolnummer 523

Ten aanzien van het eerste middel, vijfde onderdeel

A.5.1. Uit de lezing van de memorie van de Regering blijkt dat zij niet geheel de draagwijdte heeft begrepen van het eerste middel dat het al dan niet bestaan van het wettelijke belang raakt dat vereist is ten aanzien van elke belastingplichtige om de vernietiging te vorderen van de norm die hem belastingplichtig maakt. De bekwaamheid om in rechte te treden voor de Raad van State is gekoppeld aan de eis van het belang daarbij, dat persoonlijk en rechtstreeks moet zijn en dat ten deze een vermogensbelang is.

Het gezag van gewijsde *erga omnes* van het arrest van de Raad van State strekt zich eveneens uit tot het belang dat de verzoekende partij erbij had de vernietiging te verkrijgen van de belastingverordening, welke belang bestaat in het herstel van het door haar geleden materiële nadeel.

De Raad van State heeft zich weliswaar niet uitdrukkelijk uitgesproken over dat rechtstreekse en persoonlijke belang, maar het arrest bekrachtigt impliciet maar met zekerheid het bestaan van dat belang, dat er niet slechts in bestond dat de ongrondwettigheid van de belastingverordening werd gesanctioneerd maar ook in de mogelijkheid dat op materieel vlak de gevolgen van betwiste belastingverordening ten aanzien van de verzoekende partij vervielen. De bestreden ordonnantie heft echter voor haar het belang op dat zij erbij had om de vernietiging van de belastingverordening te verkrijgen.

Het fundamentele probleem dat aan het Hof ter beoordeling is voorgelegd, is de vraag of de bestuurden die een belasting of een heffing verschuldigd zijn die gekoppeld is aan een of meer bijzondere belastingjaren en betrekking heeft op bepaalde aangelegenheden, nog het vereiste belang bezitten om de vernietiging te verkrijgen door de Raad van State of door het Hof zelf van de bepalingen die die heffingen en belastingen invoeren.

Het Gewest erkent dat de ordonnantie tot stand is gekomen om op financieel vlak de gevolgen opnieuw te doen ontstaan van de regels die vervat liggen in de vernietigde belasting en dat alleen daarom *a posteriori* het belang wordt opgeheven dat de verzoekende partij erbij had de vernietiging van die belasting te verkrijgen. Hiermee doet zij afbreuk aan het gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest van de Raad van State.

Ten aanzien van het tweede middel

A.5.2. De Gemeenschappen en de Gewesten kunnen de bepalingen van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen niet aanvullen noch de termen ervan wijzigen vermits die bepalingen van openbare orde zijn. Het argument dat door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is aangehaald, namelijk de inwerkingstelling van fiscale geldboeten die noodzakelijk zijn voor de doeltreffendheid van de wet, is niet relevant omdat de doelmatigheid van de fiscale wet geen verband houdt met de geldboeten die zouden kunnen worden opgelegd aan de belastingplichtigen maar wel met de effectieve inning, op initiatief van de belastende overheid, van de bedragen die aan belasting of heffing verschuldigd zijn.

Ten aanzien van het eerste middel, eerste tot vierde onderdeel

Eerste onderdeel

A.5.3. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering verantwoordt niet waarom alleen de sector die betrekking heeft op ambachtelijke en de industriële activiteiten een bevoorrechte positie geniet. De Regering heeft geen objectief overzicht meegedeeld met de gevolgen van de economische crisis voor alle verschillende winstgevende activiteiten die op het grondgebied van het Gewest worden uitgeoefend. Er is een contradictie in de parlementaire voorbereiding van de ordonnantie wanneer enerzijds wordt gesteld dat de ondernemingen van de secundaire sector op voet van gelijkheid met de andere worden behandeld en anderzijds dat slechts de sector van ambacht en industrie een zware crisis heeft doorgemaakt in het Gewest. Een contradictoire verantwoording kan niet als objectief en redelijk worden gekwalificeerd. Alle economische sectoren worden door de huidige crisis getroffen en is er geen aanleiding om de ene sector boven de andere te bevoordelen.

Bovendien is de maatregel in tegenspraak met een andere verantwoording die in de parlementaire voorbereiding wordt gegeven, namelijk dat de nieuwe belasting verder gaat in de toepassing van het principe van de gemeenschappelijk bijdrage door alle gebruikers. De vraag kan worden gesteld hoe het Gewest kan vooropstellen dat er een objectieve en redelijke verantwoording bestaat om een hogere belasting op te leggen aan de belastingplichtigen die tot de categorie behoren van de andere activiteiten dan industriële of ambachtelijke.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering antwoordt niet op het argument in verband met het feit dat de gedeeltelijke vrijstelling van de belasting ten aanzien van de houders van zakelijke rechten op bebouwde eigendommen die bestemd zijn voor industriële of ambachtelijke activiteiten rechtstreeks aan hen ten goede komt, terwijl het door het Gewest nagestreefde doel erin bestaat de gebruikers van die onroerende goederen te bevoordelen, welke gebruikers niet noodzakelijk zakelijke rechten op die goederen bezitten.

Tweede onderdeel

De tegenpartij kan niet betwisten dat de heffing die vervat ligt in de ordonnantie voor alles en hoofdzakelijk ertoe strekt de negatieve financiële gevolgen te compenseren die voortvloeien uit de door de Raad van State uitgesproken vernietiging en vervolgens de financiering mogelijk te maken van de brandweerdienst en de dienst die belast is met de ophaling van het huisvuil. Het principe van de gemeenschappelijke bijdrage is uitdrukkelijk in strijd met het beginsel van een forfaitaire belasting in het kader van de gebruikers en de niet-gebruikers.

Derde onderdeel

De tegenpartij antwoordt niet op de opgeworpen argumentatie in zoverre zij betrekking heeft op de houders van zakelijke rechten op verscheidene bebouwde onroerende goederen die niet bestemd zijn voor bewoning en waarvan de oppervlakte niet groter is dan 300 vierkante meter. Dit is een discriminerende behandeling van belastingplichtigen die tot dezelfde categorie behoren en wier beheer van het onroerend vermogen niet in overeenstemming is met het beleid ter bevordering van de woonfunctie.

Het Gewest geeft geen antwoord op de argumentatie betreffende de omstandigheid dat tal van houders van zakelijke rechten op onroerende goederen die niet bestemd zijn voor bewoning eerder tot die bestemming zijn overgegaan op basis van de stedenbouwkundige vergunningen en andere vergunningen die door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden afgegeven. « Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest roept, door die houders van zakelijke rechten niet anders te belasten dan die welke perfect de draagwijdte en de inhoud van de betwiste ordonnantie kennen maar toch ondanks alles besluiten heel hun onroerend vermogen te bestemmen voor andere activiteiten dan bewoning, een kennelijk discriminerende behandeling in het leven. De bevordering van de woonfunctie moet voortkomen uit een *toekomstgerichte* politieke wil van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Indien een administratieve overheid via heffingen een beleid wil bevorderen, moeten diegenen belast worden die het nieuwe beleid van de genoemde overheid kennen maar zich toch ertegen willen verzetten. »

Vierde onderdeel

In haar hoedanigheid van beroepsvereniging die de belangen vertegenwoordigt van de verzekeringsmaatschappijen die lid ervan zijn, heeft de verzoekende partij een kennelijk belang bij het middel omdat er binnen het vermogen van de betrokken verzekeringsmaatschappijen onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen voorkomen die bestemd zijn voor de in artikel 4, § 3, van de ordonnantie vermelde activiteiten. Ingeval echter de voormelde activiteiten door de overheid niet zijn erkend, terwijl zij niet als winstgevend kunnen worden aangemerkt, zal de houder van een zakelijk recht op een onroerend goed waar zij worden uitgeoefend belastingplichtig zijn. De doorgevoerde discriminatie heeft dus een direct effect op de houders van zakelijke rechten op de betrokken onroerende goederen.

De aangevoerde verantwoording is kennelijk niet gegrond omdat de omstandigheid dat de activiteiten door de overheid worden georganiseerd of erkend niet automatisch tot gevolg heeft dat die activiteiten onontbeerlijke aanvullingen zijn van de woonfunctie.

Antwoord van de verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 525

Ten aanzien van het eerste middel

A.6.1. De ordonnantie heeft tot doel, niet de Raad van State te beletten uitspraak te doen - het arrest dateert van vóór de ordonnantie - maar de gevolgen van het vernietigingsarrest te voorkomen. Dat doel blijkt uit de parlementaire voorbereiding en uit het compensatiemechanisme waarin de Gewestregering voorziet. De onderscheiden die door de ordonnantie in het leven zijn geroepen, steunen op dezelfde economische criteria of criteria inzake huisvestingsbeleid als die van de vernietigde verordening. Dat het Gewest bevoegd is voor het huisvestingsbeleid hield niet in dat het zich in de plaats vermocht te stellen van de Agglomeratie om in haar plaats haar eigen fiscale bevoegdheid uit te oefenen. Het Gewest ontnemt de belastingplichtigen hun natuurlijke rechter. Het beroep tegen de ordonnantie voor het Hof en de conformiteitstoetsing van de ordonnantie door de rechtbanken worden beperkt.

Ten aanzien van het tweede middel

A.6.2. Het Gewest kon zich niet in de plaats stellen van de Agglomeratie. Gesteld dat het dat wel kon, dan nog kon het geen ruimere bevoegdheden hebben dan de Agglomeratie, waardoor het niet opnieuw de onderscheiden in het leven mocht roepen die door de Raad van State waren veroordeeld. Aangenomen dat het Gewest de bevoegdheid zou hebben dergelijke onderscheiden in het leven te roepen, dan nog houden die noch redelijk noch evenredig verband met het doel van de belasting, zodat de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet zijn geschonden.

Ten aanzien van het derde middel

Eerste onderdeel

A.6.3.1. Het Gewest kon geen beroep doen op de theorie van de « inbegrepen of impliciete » bevoegdheden om in onevenredige geldboeten en buitensporige interesten te voorzien, wat niet noodzakelijk was voor de inning van de belastingen.

Tweede onderdeel

A.6.3.2. De aan de ambtenaren gedelegeerde bevoegdheid om dadingen aan te gaan is onbeperkt. Gezien de hoogte ervan gelden de geldboeten, interesten en verhogingen hetzij als dwangsom, in welk geval zij onder de rechterlijke macht ressorteren, hetzij als strafclausules, maar alsdan schenden zij, doordat zij al te hoog zijn, het principe dat in artikel 6 van het Burgerlijk Wetboek is neergelegd.

Derde onderdeel

A.6.3.3. Er wordt naar het eerste onderdeel verwezen.

Ten aanzien van het vierde middel

A.6.4. Als gevolg van de betwiste belasting komen de verkregen rechten van de belastingplichtigen voor de vorige belastingjaren in het gedrang, aangezien de belasting de uitgaven van de jaren 1990 tot 1992 beoogt te dekken.

Ten aanzien van het vijfde middel

Eerste onderdeel

A.6.5. De bevoegdheid van het Gewest op economisch gebied of op het vlak van de huisvesting houdt niet in dat het Gewest de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet vermag te schenden. De onderscheiden op grond waarvan verschillende bedragen zijn vastgesteld of vrijstellingen zijn toegekend, zijn onevenredig met de voorwerpen die door de belasting moeten worden gedekt. Hetzelfde geldt voor de onderscheiden behandeling van de tertiaire sector ten opzichte van de industriële of ambachtelijke activiteiten.

Tweede onderdeel

Wat de ontvankelijkheid betreft hebben de verzoekende partijen er in hun hoedanigheid van belastingplichtigen belang bij op te komen tegen de vrijstellingen waardoor het bedrag van hun belasting wordt verhoogd en de rechthebbenden erop « hogere prijzen aan de verhuurders kunnen bieden ».

Wat de grond van de zaak betreft kan een vereniging die het voorwerp is van een geschrift aan de belasting ontsnappen terwijl een en ander geen weerslag heeft op de hoeveelheid op te halen afvalstoffen. Het is voorts niet duidelijk waarom de rechtspersonen niet voor die vrijstelling in aanmerking komen.

Derde onderdeel

Volgens de Regering is de datum gekozen gelet op de onroerende voorheffing. Anders dan de onroerende voorheffing kan de gewestbelasting echter niet *prorata temporis* worden teruggevorderd. De datum 1 juli stemt met geen belastingjaar overeen en kan met geen wettelijk aanvaardbare reden worden verantwoord. Die keuze is willekeurig omdat geen rekening wordt gehouden met het feit dat de diensten van 1 januari tot 31 december worden geleverd.

Vierde onderdeel

Het huishoudelijk afval is minder omvangrijk wat een tweede verblijf betreft. De Regering antwoordt dat de hoeveelheid geproduceerde afvalstoffen geen criterium is voor de toepassing van de belasting. Zij erkent hiermee dat de ordonnantie twee onderscheiden situaties identiek behandelt.

Antwoord van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

A.7. Allereerst wordt herinnerd aan de budgettaire omstandigheden die het Gewest ertoe hebben gebracht te besluiten tot aanneming van de gewestbelasting voor 1992.

Het arrest nr. 37/90 van 22 oktober 1990 en het arrest nr. 33/91 van het Hof worden vermeld. Geen van de verzoekende partijen zet uiteen in hoeverre de belasting concreet kennelijk haar draagkracht te boven gaat. De nadruk dient erop te worden gelegd dat in tal van gevallen de houders van zakelijke rechten op onroerende goederen die niet voor bewoning zijn bestemd niet zelf de goederen gebruiken en dat de overeenkomst betreffende het gebruik kan bepalen dat de belastingen en heffingen op het betwiste goed ten laste zullen komen van de huurder.

Betreffende de vrijstellingen en de bijzondere behandeling van de oppervlakten die bestemd worden voor industriële of ambachtelijke activiteiten hebben de verzoekende partijen geen belang bij de vernietiging die slechts zou leiden tot de opheffing van vrijstellingsmaatregelen die op hen geen betrekking hebben, zonder dat het principe en het bedrag van de belasting die van hen wordt gevorderd, opnieuw ter discussie worden gesteld.

In verband met de geldboeten en vermeerderingen moet rekening worden gehouden met een fiscaalrechtelijk principe, namelijk de plicht tot samenwerking : « de bestaansreden van het fiscale strafrecht is niet het bestraffen van het niet-nakomen van de plicht tot samenwerking maar wel het bestaan van belastingfraude ' die moet worden bestraft door andere sancties dan louter fiscale ' ». De fiscale bevoegdheid die aan de gewestelijke overheid is verleend houdt wat de essentie betreft het recht in vermeerderingen vast te stellen die de miskennen van de plicht tot samenwerking met de administratie bestraffen. Net zoals de belasting ambtshalve, vormt de toepassing van administratieve geldboeten een van de instrumenten die onontbeerlijk zijn voor de doeltreffendheid van de fiscale wet.

Antwoord van de Waalse Regering

A.8.1. Het tweede middel in de zaak met rolnummer 525 mist feitelijke grondslag, aangezien de bewering van de verzoekende partijen volgens welke de opbrengst van de heffing aldus zou worden bestemd, geen ernstige grondslag vindt, noch in de ordonnantie noch in de parlementaire voorbereiding.

Het middel is op zijn minst ongegrond. Duidelijk moet een onderscheid worden gemaakt tussen de materiële bevoegdheden en de fiscale bevoegdheden van de deelentiteiten; het Hof heeft trouwens dat fundamentele onderscheid vermeld in verscheidene arresten die het in 1991 en 1992 heeft uitgesproken. De gewestelijke wetgever heeft ten deze, door zijn fiscale bevoegdheid uit te oefenen, geen inbreuk gemaakt op materiële bevoegdheden die aan een andere wetgever toebehoren, noch hoofdzakelijk een niet-fiscaal gevolg beoogd dat hij krachtens de hem toegekende bevoegdheden niet kon nastreven.

Geen grondwettelijke of wettelijke bepaling verbiedt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bepaalde budgettaire

middelen aan te wenden voor de financiering van de bevoegdheden van de Brusselse agglomeratie.

A.8.2. Betreffende het eerste middel in de zaak met rolnummer 525 en het eerste middel, vijfde onderdeel, in de zaak met rolnummer 523 moet worden herinnerd aan het arrest van het Hof nr. 67/92 van 12 november 1992 en moet die rechtspraak worden getransponeerd naar de uitoefening van een fiscale bevoegdheid. De Brusselse Hoofdstedelijke Raad voldoet volkomen aan de redenering van de Raad van State. « De Raad handelde in naam en voor rekening van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en heeft rechtsgeldig zijn fiscale bevoegdheid uitgeoefend. Hij kan op wettige wijze bedoelingen nastreven van economische of milieupolitiek. » De omstandigheid dat de opbrengst van de belasting gedeeltelijk wordt gebruikt om bepaalde behoeften te dekken van gedecentraliseerde overheden impliceert niet dat die ordonnantie het gezag van gewijsde van het arrest van de Raad van State in gevaar brengt.

A.8.3. Betreffende het derde middel in de zaak met rolnummer 525 en het tweede middel in de zaak met rolnummer 523 dient te worden herinnerd aan het advies van de Raad van State over het ontwerp van ordonnantie. De verzoekende partijen voeren in hun beroepen noch de schending van de artikelen van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden noch de schending van de artikelen 92 en 93 van de Grondwet aan. De federale wetgever heeft de algemene fiscale bevoegdheid uitgeoefend die hij krachtens artikel 110, § 2, van de Grondwet bezit en die fiscale bevoegdheid wordt niet belemmerd door de bepalingen van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989, noch door de gewone wet van 23 januari 1989. Die fiscale bevoegdheid wordt evenmin belemmerd door de bepalingen van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, die in principe de uitoefening van de materiele bevoegdheid regelt. In die mate is het irrelevant dat geen bepaling van die bijzondere wet het Gewest uitdrukkelijk de bevoegdheid toekent om administratieve sancties in belastingzaken vast te stellen. De verwijzing naar de rechtspraak van het Hof betreffende artikel 11 van de bijzondere wet is niet pertinent : die bepaling vermeldt de strafsancties onverminderd de administratieve sancties.

Gesteld dat ten deze artikel 19, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 zou kunnen worden aangevoerd, toch moet worden opgemerkt dat geen grondwettelijke bepaling de federale wetgever uitdrukkelijk de bevoegdheid voorbehoudt om administratieve sancties vast te stellen. Uit het arrest van het Hof nr. 49/93 van 24 juni 1993 valt af te leiden dat de aan de wet voorbehouden grondwettelijke bevoegdheden strikt moeten worden geïnterpreteerd.

Uit die principes vloeit voort dat wanneer de decreetgever de algemene fiscale bevoegdheid die voortvloeit uit artikel 110, § 2, van de Grondwet in werking stelt, hij volledige autonomie geniet : het komt hem toe de bedragen, de belastbare grondslag en de vrijstellingen vast te stellen, de inning van de belasting te verzekeren en over de middelen te beschikken die de belastingoverheid van nature ter beschikking staan. « Om die reden is hij bevoegd om bepaalde wanbedrijven of overtredingen strafbaar te stellen. Hij is dat eveneens om het niet-betalen van belastingen, het te laat betalen, het weigeren om inlichtingen te verstrekken of het meedelen van onjuist te of onvolledige inlichtingen van administratieve sancties vergezeld te doen gaan. »

- B -

B.1. De beroepen zijn gericht tegen de ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 23 juli 1992 betreffende de gewestelijke belasting voor 1992.

De bezwaren van de verzoekende partijen zijn tegen de volgende bepalingen gericht :

- artikel 2, in zoverre het een belasting instelt voor het belastingjaar 1992 en preciseert dat zij « verschuldigd (is) op basis van de bestaande toestand op 1 juli 1992 ».

- artikel 3, dat de belastingplichtigen opsomt in de volgende bewoordingen :

« § 1. De belasting is verschuldigd :

a) door ieder gezinshoofd dat een op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelegen bebouwde eigendom volledig of gedeeltelijk als eerste of tweede verblijfplaats bewoont.

Volgens deze ordonnantie wordt als gezin beschouwd, ofwel een alleenstaande persoon, ofwel een vereniging van twee of meerdere personen die gewoonlijk in eenzelfde woning verblijven en er in gemeenschap leven.

In geval van betwisting over de samenstelling van het gezin kan als bewijsstuk een attest betreffende de samenstelling van het gezin, uitgereikt door het gemeentebestuur, geëist worden;

b) door eenieder die een op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelegen bebouwde eigendom volledig of gedeeltelijk betreft, en er voor eigen rekening een al dan niet winstgevendende activiteit uitoefent, inclusief een vrij beroep, en door elke rechtspersoon of feitelijke vereniging die er hun maatschappelijke, administratieve, exploitatie- of bedrijfszetel hebben.

Onder een feitelijke vereniging moet worden begrepen, een groepering van fysieke personen die, op basis van een schriftelijk contract, in eenzelfde gebouw, zich onder elkaar organiseren en de kosten delen, om de gemeenschappelijke diensten te verzekeren tot uitoefening van eenzelfde beroep, en die desgevallend de winsten die eruit kunnen voortvloeien onder elkaar delen;

c) door de volle eigenaar of, bij gebreke aan een volle eigenaar, door de erfpachter, de vruchtgebruiker of de houder van een recht van gebruik van een bebouwde eigendom of van een gedeelte ervan, gelegen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die niet bestemd is voor een in a) hierboven bedoeld gebruik.

§ 2. De in artikel 5 bedoelde belasting is niet verschuldigd door het gezinshoofd dat het gebouw of gedeelte van een gebouw betreft wanneer hijzelf of een lid van zijn gezin de in artikel 6 bedoelde belasting verschuldigd is uit hoofde van de beroepsactiviteit die hij er uitoefent. »

- artikel 4, dat in de volgende vrijstellingen voorziet :

« § 1. De belasting, bedoeld in artikel 5, is niet verschuldigd door de gezinshoofden die ten laste zijn van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn of die aantonen dat hun inkomsten gelijk zijn aan of kleiner dan het bestaansminimum.

§ 2. De belasting bedoeld in artikel 6, is niet verschuldigd door de bezetters bedoeld in artikel 3, § 1, b) die een zelfstandige beroepsactiviteit uitoefenen en die, wegens beperkte inkomsten, onderworpen zijn aan verminderde sociale bijdragen of vrijgesteld zijn van betaling ervan.

§ 3. De belasting, bedoeld in de artikelen 6 en 7, is niet verschuldigd voor de gebouwen of gedeelten ervan :

- 1° die dienen voor de onderwijsinstellingen georganiseerd of betoelaagd door de overheid;
- 2° die dienen voor erediensten of betrokken worden door religieuze gemeenschappen waarvan de godsdienst als zodanig door de Staat erkend is, of dienen als vrijzinnige huizen;
- 3° die dienen voor ziekenhuizen, klinieken, dispensaria, weldadigheidsinstellingen en activiteiten van sociale hulp en gezondheidszorg, bestuurd door personen betoelaagd of erkend door de overheid, voor zover zij hun activiteit zonder winstoogmerk uitoefenen;
- 4° die dienen voor culturele of sportieve activiteiten, betoelaagd of erkend door de overheid, voor zover deze activiteit zonder winstoogmerk uitgeoefend wordt;
- 5° die dienen voor openbare of privé-inrichtingen zonder winstoogmerk, die tot doel hebben ofwel een gemeenschappelijke huisvesting te verlenen aan wezen, bejaarden, gehandicapte personen of jongeren, ofwel kinderopvang te organiseren en erkend zijn door ' Kind en Gezin ' of ' l'Office de la Naissance et de l'Enfance '.

§ 4. De hierboven bepaalde vrijstellingen in de paragrafen 1 en 2 worden toegekend mits een verzoek, samen met de bewijsstukken, wordt ingediend bij de ambtenaar bedoeld in artikel 10, binnen twee maanden na de verzending van het aanslagbiljetkohieruitreksel; de vrijstellingen, bedoeld in § 3, worden ambtshalve toegekend. »

- de artikelen 5, 6 en 7, volgens welke de belasting als volgt wordt berekend :

« Art. 5. De belasting verschuldigd door de belastingplichtigen bedoeld in artikel 3, § 1, a), is vastgesteld, per gezin, op F 3.600.

Art. 6. De belasting verschuldigd door de belastingplichtigen bedoeld in artikel 3, § 1, b), is vastgesteld op F 6.600.

Art. 7. § 1. De belasting verschuldigd door de belastingplichtigen bedoeld in artikel 3, § 1, c), is vastgesteld, per bebouwde eigendom, op F 200 per vierkante meter vloeroppervlakte boven de eerste 300 vierkante meter of, als het gaat om oppervlakten die bestemd zijn voor industriële of ambachtelijke activiteiten boven de eerste 1.500 vierkante meter, zonder dat ze een bedrag overeenstemmend met 14 % van het kadastraal inkomen van de oppervlakte van de volledige eigendom of een gedeelte ervan, onderworpen aan de belasting, mag overschrijden.

§ 2. Voor de vaststelling van de in § 1 hierboven bedoelde oppervlakten, dienen verstaan de oppervlakten van de vloeren gemeten zonder aftrek van de oppervlakten van de binnenmuren en -

doorgangen; die oppervlakten worden beperkt tot het vlakke deel van de gevelmuren en het midden van de gemeenschappelijke muren. »

- de volgende artikelen, die gaan over de verhogingen, de intresten en de bevoegdheid om dadingen aan te gaan :

« Art. 14. De belastingplichtigen zijn ertoe gehouden om, mondeling of schriftelijk, op verzoek van de ambtenaren bedoeld in artikel 10, alle inlichtingen te verschaffen die hen worden gevraagd ten einde de precieze inning van de belasting te hunnen laste of ten laste van derden, te kunnen verifiëren.

Iedere weigering om inlichtingen te verschaffen en iedere verkeerde of onvolledige inlichting hebben een verhoging met 10 % van de verschuldigde belasting tot gevolg. »

« Art. 16. Voor iedere niet-betaalde of buiten de termijn betaalde belasting, is een verhoging verschuldigd gelijk aan het dubbele van het ontweken of te laat betaalde belastingbedrag.

Indien de belasting niet binnen de voorziene termijnen wordt betaald, is van rechtswege een intrest eisbaar; deze wordt maandelijks berekend, aan het tarief van 0,8 %, op het totaal van de verschuldigde belastingen en verhogingen afgerond naar het lagere duizendtal. Ieder gedeelte van de maand wordt voor een volledige maand gerekend. De intrest wordt enkel gevorderd indien zij minimum 100 frank bedraagt. »

« Art. 17. De oplossing van de moeilijkheden die kunnen rijzen met betrekking tot de inning van de belasting, vooraleer het geding aanhangig wordt gemaakt, komt toe aan de ambtenaren aangewezen door de Executieve.

Ze kunnen met de belastingplichtigen dadingen aangaan, voor zover deze geen vrijstelling of vermindering van de belasting meebrengen. »

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.2.1. Elk van de verzoekende partijen doet blijken van het belang dat vereist wordt om de betwiste ordonnantie aan te vechten, behoudens de hierna vermelde gronden van niet-ontvankelijkheid.

B.2.2. Geen van de verzoekende partijen is een feitelijke vereniging bedoeld bij artikel 3, § 1, b), van de ordonnantie. Geen ervan toont een belang aan om tegen die bepaling op te komen in zoverre zij een onderscheid maakt onder verenigingen naargelang er te hunnen aanzien al dan niet een schriftelijk contract is opgemaakt.

B.2.3. Naast de in de uiteenzetting van hun middelen vermelde bepalingen hebben de verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 525 in hun inleiding tot de uiteenzetting van elk van de middelen grondwettelijke of wettelijke bepalingen beoogd die niets te maken hebben met de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet, zonder aan te tonen in welk opzicht de schending van de bedoelde bepalingen ook het gelijkheidsbeginsel en het niet-discriminatiebeginsel zou miskennen. Zij hebben eveneens wetten beoogd die bevoegdheidsverdelende regels bevatten, maar zonder te preciseren welk van die regels zou zijn geschonden en op welke wijze.

Volgens artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 moet het verzoekschrift « een uiteenzetting van de feiten en middelen » bevatten. Dat veronderstelt dat de middelen vermelden of te verstaan geven welke de bevoegdheidsregel is of de regel die vervat is in de artikelen 6, *6bis* of 17 van de Grondwet die geschonden mocht zijn, welke de bepalingen zijn die deze regel mochten schenden en in welk opzicht diezelfde regel door die bepalingen mocht zijn geschonden. Het beroep in de zaak met rolnummer 525 is niet ontvankelijk in zoverre het die vereiste miskent.

Er zal slechts rekening worden gehouden met de bepalingen waarvan de schending wordt aangevoerd in de uiteenzetting van de middelen, met uitsluiting van die welke enkel in de inleiding tot de uiteenzetting worden vermeld.

Ten gronde

Middel in verband met de aantasting van de gevolgen van het arrest van de Raad van State nr. 39.203

(Eerste middel, vijfde onderdeel, in de zaak met rolnummer 523; eerste middel in de zaak met rolnummer 525)

B.3. Het onderwerp van de bestreden ordonnantie is grotendeels identiek met het onderwerp van een verordening van de Brusselse Agglomeratie van 31 mei 1990, ook al is het beperkt tot het belastingjaar 1992. Die verordening werd vernietigd bij arrest nr. 39.203 dat de Raad van State op 9 april 1992 wees inzake een middel in verband met de schending van de artikelen 6, *6bis* en 112 van de Grondwet.

De Raad van State concludeert «dat er geen merkbaar verband bestaat tussen de door de bestreden verordening gemaakte onderscheidingen en de doelstellingen die zij nastreeft en die de Agglomeratie wettig kan nastreven». Uit het arrest blijkt dat de ongrondwettigheid van de verordening zowel voortvloeit uit het feit dat de maatregelen niet adequaat zijn ten opzichte van de nagestreefde doelstelling als uit het feit dat zij op aangelegenheden betrekking hebben waarvoor de Brusselse Agglomeratie niet bevoegd is.

Het gezag van gewijsde van een vernietigingsarrest van de Raad van State belet niet dat door de bevoegde overheid een identieke handeling wordt verricht voor zover uit de motivering van die nieuwe handeling blijkt dat de maatregelen adequaat zijn ten opzichte van het nagestreefde doel. Ten deze geldt deze analyse des te meer daar de doelstellingen die het Gewest bij de uitoefening van zijn fiscale bevoegdheid kan nastreven niet op dezelfde wijze kunnen worden beoordeeld als de doelstellingen die de Agglomeratie kan nastreven.

Dat de vernietigde handeling opnieuw kan worden gesteld houdt evenmin een ontkenning *a posteriori* in van het belang dat de verzoekende partijen erbij hadden om zich tot de Raad van State te wenden. Het gezag van gewijsde zou een verder strekkende draagwijdte krijgen dan het heeft, wanneer de bevoegde auteur - behoudens de toetsing van die bevoegdheid - niet mag doen wat het vernietigingsarrest slechts de onbevoegde auteur verbiedt opnieuw te doen.

Het eerste middel, vijfde onderdeel, in de zaak met rolnummer 523 en het eerste middel in de zaak met rolnummer 525 zijn niet gegrond.

Middel in verband met de onbevoegdheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
(Tweede middel in de zaak met rolnummer 525)

B.4.1. De verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 525 betogen dat slechts de Brusselse Agglomeratie bevoegd was om de betwiste bepalingen vast te stellen.

B.4.2. De vraag van de bevoegdheid van de Agglomeratie terzake behoort tot de bevoegdheid van de Raad van State die bij zijn voormeld arrest nr. 39.203 zijn vernietigingsbeslissing op redenen heeft gestoeld die de onbevoegdheid van de Agglomeratie om de doelstellingen van de vernietigde

verordening na te streven beklemtonen.

B.4.3. Uit de memorie van toelichting van de ordonnantie blijkt dat de betwiste belasting is geheven omdat de middelen van het Gewest niet voldoende waren om zijn uitgaven te dekken en dat die werden verzwaaard door de lasten van de Agglomeratie, die evenmin over voldoende middelen beschikte. De betwiste belasting werd door de Gewestregering voorgesteld om « de financiering van het Gewest (te) waarborgen. Daarbij wil ze echter niet minder alert zijn voor het beleid inzake huisvesting. » (*Gedr. St.*, 1991-1992, A-183/1, p. 2).

Door een deel van de inkomsten van de belasting voor de betaling van uitgaven betreffende de Brusselse Agglomeratie te bestemmen, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de bevoegdheidsverdelende regels niet geschonden.

Immers, op grond van artikel 5 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 betreffende de Brusselse instellingen mag het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de uitoefening van bevoegdheden van de Brusselse Agglomeratie opdragen aan de instellingen van openbaar nut die het opricht of aanwijst. Krachtens die bevoegdheid heeft het Gewest op 19 juli 1990 twee ordonnanties aangenomen waarbij respectievelijk het gewestelijk agentschap voor netheid en een dienst voor brandweer en dringende medische hulp werden opgericht. Die twee instellingen zijn belast met de uitoefening van de bevoegdheden van de Brusselse Agglomeratie, respectievelijk inzake ophaling en verwerking van huisvuil en met betrekking tot de aangelegenheden brandbestrijding en dringende medische hulp (artikel 4, § 2, 1°, 3° en 4°, van de wet van 26 juli 1971 houdende organisatie van de agglomeraties van gemeenten). Door zich de middelen te verschaffen om de instellingen van openbaar nut te financieren die het had opgericht, is het Gewest binnen de grenzen van zijn bevoegdheden gebleven. Die bestemming van de fiscale ontvangsten van het Gewest is eveneens in overeenstemming met artikel 47, § 4, van de voormelde bijzondere wet van 12 januari 1989, op grond waarvan de Brusselse Hoofdstedelijke Raad de middelen kan aanwenden die hem worden toegekend, met name voor de aangelegenheden bedoeld in artikel 108ter, § 2, van de Grondwet, dat wil zeggen de aangelegenheden waarvoor de agglomeratie bevoegd is.

Het tweede middel in de zaak met rolnummer 525 is niet gegrond.

Middelen die gericht zijn tegen de artikelen 14, 16 en 17 van de ordonnantie

(Tweede middel in de zaak met rolnummer 523; derde middel in de zaak met rolnummer 525)

B.5.1. De middelen zijn allereerst gericht tegen de bepalingen die in twee verhogingen voorzien : een verhoging van 10 % van de belasting in geval van weigering om inlichtingen te verstrekken of het verstrekken van verkeerde of onvolledige inlichtingen (artikel 14, tweede lid); een verhoging van tweemaal de belasting wanneer die wordt ontweken of te laat wordt betaald (artikel 16, eerste lid). Volgens de verzoekende partijen miskennen die bepalingen artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat bij de invoering van de ordonnantie bepaalde :

« Binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Gewesten en de Gemeenschappen kunnen de decreten de niet-naleving van hun bepalingen strafbaar stellen en de straffen wegens die niet-naleving bepalen overeenkomstig Boek I van het Strafwetboek, met uitzondering van de criminele straffen bepaald in artikel 7 van dat Wetboek. »

Dat artikel zou de Gewesten en de Gemeenschappen toestaan in strafsancties te voorzien, niet in administratieve geldboeten.

B.5.2. Uit artikel 110, § 2, van de Grondwet en het enige artikel van de wet van 23 januari 1989 houdende toepassing van die grondwettelijke bepaling blijkt dat de Gemeenschappen en de Gewesten een eigen fiscale bevoegdheid bezitten, maar dat zij geen belastingen mogen heffen met betrekking tot aangelegenheden die federaal worden belast. Die bevoegdheid houdt de bevoegdheid in om niet alleen de hoofdbestanddelen van de belasting zelf maar ook de verhogingen en de intresten te bepalen die er de bijkomende elementen van zijn.

B.5.3. Uit het voormelde artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 kan niet worden afgeleid dat de bijzondere wetgever, door aan de Gewesten de bevoegdheid toe te wijzen om strafbepalingen aan te nemen, hun impliciet de bevoegdheid zou hebben ontnomen om in belastingverhogingen te voorzien. De bevoegdheid om in belastingverhogingen te voorzien is immers, in tegenstelling tot wat de verzoekende partijen stellen, inherent aan de belastingbevoegdheid. Zij valt niet onder het toepassingsgebied van artikel 9 van de Grondwet, noch onder dat van artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

B.5.4. In zoverre zij de schending aanvoeren van artikel 11 van de wet van 8 augustus 1980 zijn

de middelen niet gegrond.

B.6.1. De verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 525 stellen bovendien dat de artikelen 14, tweede lid, 16 en 17, van de ordonnantie de artikelen 6, *6bis* en 112 van de Grondwet schenden door te voorzien in een verhoging van tweemaal het betalen van de belasting en door de verwijlinterest op 0,8 % per maand vast te stellen.

Wat de beweerde schending van het gelijkheidsbeginsel betreft, tonen de verzoekende partijen niet aan ten opzichte van welke categorie van burgers de personen die de betwiste verhogingen moeten betalen gediscrimineerd zouden worden, terwijl tal van fiscale bepalingen de belastingplichtigen in een soortgelijke situatie plaatsen. De verzoekende partijen tonen evenmin aan in hoeverre de belastingplichtigen het essentiële recht zouden verliezen om zich « op nuttige wijze tot de rechtscolleges te wenden ». Op grond van artikel 18, § 1, 3°, van de ordonnantie kan de belastingplichtige zich verzetten tegen het dwangbevel dat tegen hem zou worden uitgevaardigd en artikel 21 preciseert dat dat verzet, mits gemotiveerd en vergezeld van een dagvaarding voor het gerecht, de uitvoering van het dwangbevel onderbreekt.

Het Hof is niet bevoegd om zich uit te spreken over de eventuele schending van de artikelen 6 en 1152 van het Burgerlijk Wetboek, die eveneens wordt aangevoerd.

De bezwaren van de verzoekende partijen falen in rechte en in feite.

B.6.2. In zoverre artikel 17, tweede lid, bepaalt dat dadingen kunnen worden aangegaan door ambtenaren van de Gewestregering, staat het die geenszins toe van hun bevoegdheid willekeurig gebruik te maken.

B.6.3. In zoverre de middelen de schending aanvoeren van de artikelen 6, *6bis* en 112 van de Grondwet, zijn ze niet gegrond.

Middel waarin de retroactiviteit van de ordonnantie wordt aangevoerd
(Vierde middel in de zaak met rolnummer 525)

B.7.1. De verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 525 komen tegen de ordonnantie op in zoverre zij voor het belastingjaar 1992 een belasting instelt die bestemd is om gedeeltelijk de uitgaven te dekken die verricht zijn in 1990 en 1991 voor de brandweerdienst en de huisvuilophaling. De gewestelijke wetgever zou hiermee terugwerkende kracht hebben verleend van bijna twee jaar aan de betwiste belasting. Hij zou afbreuk hebben gedaan aan de verkregen rechten van de belastingplichtigen en zou artikel 11 van de Grondwet, artikel 1 van het Aanvullend Protocol bij het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, het principe van de jaarlijkse goedkeuring van de belasting, de artikelen 111, 113 en 115 van de Grondwet en artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek hebben geschonden. Volgens de verzoekende partijen « vloeit daaruit voort dat de bestreden ordonnantie dusdoende inbreuk maakt op de bevoegdheidsverdelende regels, bovendien de essentiële rechten van de belastingplichtigen miskent en zo de voorschriften van de artikelen 6, *6bis* en 112 van de Grondwet schendt ».

B.7.2. De verzoekende partijen stellen maar leggen niet uit - en het Hof ziet niet in - in welk opzicht de beweerde inbreuk op de vermelde bepalingen het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie of de bevoegdheidsverdelende regels zou hebben geschonden.

Het middel kan niet worden ingewilligd.

Middelen die opkomen tegen de in de ordonnantie gemaakte onderscheiden

(Eerste middel, eerste vier onderdelen, in de zaak met rolnummer 523; vijfde middel in de zaak met rolnummer 525)

B.8. De betwiste belasting heeft als eerste doel de medefinanciering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het Gewest moet onder meer de uitgaven voldoen met betrekking tot de lasten van de Brusselse Agglomeratie inzake brandweer en huisvuilophaling. Die bestemming noodzaakte het Gewest er niet toe elke belastingplichtige te belasten in verhouding tot het gebruik dat hij van de gefinancierde diensten kan maken; evenmin kan het Gewest worden verweten voor een forfaitaire belasting en niet voor een retributie te hebben gekozen.

Toch kon de wetgever, aangezien hij het forfait corrigeerde door in verschillende bedragen te voorzien volgens bepaalde criteria, niet willekeurig van een in principe uniform belastingstelsel

afwijken.

Het Gewest, dat bevoegd is inzake huisvesting en werkgelegenheid, kon, door een gedifferentieerde belasting, de doelstellingen dienen die het op die twee vlakken nastreeft. In het licht van die dubbele doelstelling moet worden nagegaan of de door de ordonnantie ingestelde onderscheiden het gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel schenden.

Ten aanzien van het bedrag van de belasting

B.9. Het bedrag van de belasting is op 3.600 frank vastgesteld voor het gezinshoofd dat een bebouwd eigendom bewoont; het beloopt 6.600 frank voor degene die in het gebouw een winstgevende activiteit uitoefent; het beloopt 200 frank per vierkante meter, behoudens de onderscheiden waarin artikel 7, 1°, voorziet voor de houder van zakelijke rechten die zijn onroerend goed niet voor bewoning bestemt.

Wanneer een wetgever de woongelegenheid wenst te bevorderen is het in overeenstemming met die doelstelling verschillende bedragen toe te passen op de belastingplichtige die in het pand woont (artikel 3, § 1, a), degene die er een winstgevende activiteit uitoefent (artikel 3, § 1, b) en de houder van zakelijke rechten op een onroerend goed dat hij geen bestemming als woonruimte heeft gegeven.

Voor de naleving van het gelijkheidsbeginsel was het ten deze niet vereist dat bovendien in een verschillend bedrag werd voorzien naargelang de activiteiten van de belastingplichtige al dan niet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden uitgeoefend : in de twee gevallen is een bestemming voor bewoning uitgesloten. Er diende evenmin in een verschillend bedrag te worden voorzien naargelang het gaat om een eerste of een tweede verblijf : in de twee gevallen wordt het goed als woonruimte bestemd.

Ten aanzien van het verschillende bedrag volgens de aard van de activiteiten

B.10. Het komt het Hof niet toe in de plaats van de gewestelijke wetgever - die ten deze

bevoegd is - te beslissen of het opportuun is onroerende goederen die bestemd zijn voor industriële of ambachtelijke activiteiten slechts vanaf een oppervlakte van 1.500 m² te belasten dan wel of het verantwoord is die maatregel uit te breiden tot onroerende goederen waarin andere bedrijfssectoren zijn ondergebracht (artikel 7, § 1).

Weliswaar zullen, gezien de wijze van berekening waarin is voorzien, bepaalde belastingplichtigen uiteindelijk een gunstig tarief genieten terwijl zij geen werkgelegenheid scheppen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of er zelf geen ambachtelijke of industriële activiteit uitoefenen. Een stelsel van forfaitaire belasting kan evenwel geen rekening houden met de bijzonderheden van elk gegeven geval. Het kan de diversiteit ervan niet anders dan benaderend en vereenvoudigend omschrijven. Het kan niet gedetailleerd op de individuele situaties ingaan zonder een controle te organiseren waarvan de kostprijs het rendement van de belasting in het gedrang zou kunnen brengen.

Ten aanzien van de datum waarop de belasting verschuldigd is en die op 1 juli 1992 is vastgesteld

B.11. Weliswaar zullen degenen die zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kort voor 1 juli 1992 hebben gevestigd vanaf die datum een belasting betalen die gedeeltelijk bestemd is om diensten te financieren waaruit ze geen voordeel hebben gehaald. Maar het is niet ongeoorloofd dat belastingen kunnen dienen om uitgaven uit het verleden te voldoen waaruit niet alle belastingplichtigen zelf voordeel hebben gehaald. Weliswaar zou de heffing van een retributie die berekend zou zijn geweest naar rata van de aanwezigheid van elke belastingplichtige op het grondgebied van het Gewest een billijker financieringstechniek zijn geweest. Toch kan de gewestelijke wetgever niet worden verweten dat hij geen regels gebruikt die gelden voor de retributie, aangezien hij voor het beginsel van een forfaitaire belasting kiest, waarmee de uitgaven uit het verleden kunnen worden voldaan, wat op grond van de retributieregeling niet mogelijk is.

Ten aanzien van de berekening van de belasting wat de houders betreft van zakelijke rechten op een onroerend goed dat niet voor bewoning is bestemd

B.12.1. De beslissing om te voorzien in een belasting van 200 frank per vierkante meter boven

de eerste 300 vierkante meter wordt aldus verantwoord in de memorie van toelichting :

« Aangaande het administratief beheer dienen volgende overwegingen onderlijnd te worden : het grootste gedeelte van de bebouwde oppervlakten die bestemd zijn voor het gebruik van een beroepsactiviteit betreffen een oppervlakte die de 300 m² niet overstijgt. Zo gebruiken 90 % van de zelfstandigen oppervlakten die onder de 300 m² liggen, hetgeen een forfaitaire belasting verantwoordt ten laste van de bezetter, voor wie deze belasting een beroepskost zal uitmaken. De activiteiten die er worden uitgeoefend vertegenwoordigen het onmisbaar complement bij de bewoning. Ook hier stelt men vast dat heel wat bezetters geen eigenaar van het gebouw zijn.

Tenslotte zijn er de oppervlakten die niet voor bewoning zijn bestemd en die 300 m² overschrijden : zij kunnen niet worden beschouwd als een onmisbaar complement voor de woonfunctie. Hier zijn de dispariteiten zo groot dat een forfaitaire belasting boven deze oppervlakte niet mogelijk is. Gelet op de omvang van bepaalde gebouwen zou een belasting op basis van de oppervlakte alleen, en zonder beperking, kunnen aanleiding geven tot overdreven bedragen. Daarom wordt voorgesteld een limiet vast te stellen ten belope van 14 procent van het kadastraal inkomen.

Het lijkt billijk dat de eigenaars van dergelijke oppervlakten bijdragen tot de financiering van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Bovendien worden talrijke gebouwen in het Gewest ingenomen door personen en instellingen die niet belastingplichtig zijn. Het rendement van de belasting wordt derhalve verhoogd als men niet de bezetter, maar wel de eigenaar belast. Nagenoeg al deze gebouwen hebben een oppervlakte die 300 m² overtreft. » (*Gedr. St. B.H.R.*, 1991-1992, A-183/1, p. 3)

Dergelijke overwegingen verantwoorden de bestreden onderscheidingen. Zij houden zoveel mogelijk rekening met de diversiteit van de situaties van de belastingplichtigen. Zij steunen op criteria die in verband staan met het nagestreefde doel. De gedifferentieerde belasting van de belastingplichtigen is niet onevenredig met die doelstelling.

B.12.2. De verzoekende partij in de zaak met rolnummer 523 komt op tegen de berekeningswijze waarin artikel 7, § 1, voorziet in zoverre zij tot de volgende ongelijkheid kan leiden : de houder van zakelijke rechten op verscheidene onroerende goederen die elk een oppervlakte hebben van minder dan 300 vierkante meter maar met een totale oppervlakte van meer dan 300, of zelfs 1.500 vierkante meter, betaalt de belasting niet; daartegenover staat dat de de houder van zakelijke rechten op één onroerend goed met een oppervlakte van meer dan 300 vierkante meter die belasting betaalt.

Uit de voormelde parlementaire voorbereiding blijkt dat « nagenoeg al deze gebouwen (...) een oppervlakte (hebben) die 300 vierkante meter overtreft ». De verzoekende partij verschaft geen gegevens aan de hand waarvan die bewering kan worden tegengesproken. Om de in B.10 uiteengezette redenen kan de wetgever niet het verwijt worden gemaakt dat hij de belasting niet aan theoretische of uitzonderlijke gevallen heeft aangepast.

B.12.3. De verzoekende partij in de zaak met rolnummer 523 stelt dat de gewestelijke wetgever niet van alle houders van zakelijke rechten zonder onderscheid een belasting vermocht te heffen waarvan de hoogte varieert volgens de bestemming van het belaste eigendom. Hij had een onderscheid moeten maken tussen degenen die op 1 juli 1992 hun onroerend goed reeds een bestemming hadden gegeven en degenen die op die datum nog geen beslissing hadden genomen over de toekomstige bestemming ervan.

De artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet vereisen niet dat een overgangsbepaling tot doel heeft dat een vroeger bereikte situatie ongewijzigd blijft; elke wetswijziging zou onmogelijk worden, mocht worden aangenomen dat een nieuwe bepaling die grondwetsbepalingen zou schenden om de enkele reden dat zij de berekeningen in de war zou sturen van degenen die op de vroegere situatie zijn voortgegaan.

Door rekening te houden met de huidige bestemming van de onroerende goederen heeft de gewestelijke wetgever zich op een objectief en redelijk criterium gebaseerd. Eén van zijn doelstellingen, het bevorderen van de woongelegenheden, zou hij gedeeltelijk hebben gemist indien hij diegenen geheel of gedeeltelijk van de belasting zou hebben vrijgesteld wier onroerend goed reeds voor een ander gebruik dan bewoning was bestemd.

Ten aanzien van de feitelijke verenigingen

B.13. In zoverre het beroep in de zaak met rolnummer 525 opkomt tegen artikel 3, §1, b), tweede lid, dat bepaalt wat verstaan moet worden onder feitelijke vereniging, is het niet ontvanke-lijk, om de reden die vermeld is in B.2.2.

Ten aanzien van de vrijstellingen waarin artikel 4, § 3, voorziet

B.14.1. Wat de in artikel 4, § 3, verleende vrijstellingen betreft komen de verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 525 op tegen het onderscheid dat wordt gemaakt ten gunste van onderwijsinstellingen, gebouwen die voor de eredienst gebruikt worden en lekenhuizen, huizen waarin activiteiten zonder winstoogmerk worden beoefend en panden die bestemd zijn voor cultuur- of sportactiviteiten.

De omstandigheid dat in geen van die vrijgestelde eigendommen een winstgevende activiteit wordt uitgeoefend levert nochtans een objectief en redelijk criterium van onderscheid op. De wetgever vermocht wettig ervan af te zien onroerende goederen te belasten waarin onbaatzuchtige activiteiten plaatsvinden. Uit de enkele bewering dat sommige vrijgestelde eigendommen brandgevaar opleveren of voor grote hoeveelheden huisvuil zorgen blijkt niet dat het onderscheid niet adequaat zou zijn.

B.14.2. Het komt de wetgever die bevoegd is om een belasting te heffen toe te bepalen welke belastingplichtigen vrijstellingen moeten genieten.

Er hoort evenwel te worden onderzocht of de gewestwetgever, door het uitoefenen van zijn fiscale bevoegdheid, geen inbreuk heeft gemaakt op de bevoegdheid van andere overheden.

B.14.3. De bestreden vrijstellingen hebben tot doel activiteiten te bevorderen die het onderwijs, de cultuur, de sport, de godsdienst, de gezondheid, het maatschappelijk welzijn of de bijstand aan personen raken, dat wil zeggen aangelegenheden die niet tot de bevoegdheid van de Gewesten behoren. Toch volgt daaruit niet dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn bevoegdheden zou hebben overschreden.

Noch op grond van de omvang van de vrijstellingen, noch op grond van de verantwoording die ervoor wordt gegeven in de parlementaire voorbereiding kan worden gesteld dat de gewestwetgever, door ze te verlenen, hoofdzakelijk een gevolg heeft beoogd dat hij gezien de hem toegewezen bevoegdheden niet vermocht na te streven omdat dit erop zou neerkomen dat hij een aangelegenheid zou hebben geregeld die hem niet is toegewezen veeleer dan dat hij een eigenlijk fiscale maatregel zou hebben genomen.

B.14.4. Anderzijds moet een wetgever, wanneer hij een belasting heft, het belang dat hij wil beschermen afwegen tegen andere belangen wanneer die beschermd worden door maatregelen van andere wetgevers bij de uitoefening van hun bevoegdheid. Die evenredigheid is een onderdeel van de bevoegdheid van die wetgever.

B.14.5. De gewestwetgever heeft, door als criterium voor de vrijstellingen die hij toekent de omstandigheid te nemen dat zij door andere overheden gesubsidieerde activiteiten ten goede komen, geenszins inbreuk gemaakt op bevoegdheden die de zijne niet zijn maar integendeel de keuzes gerespecteerd die de bevoegde wetgevers hadden gemaakt. Dusdoende heeft hij geen afbreuk gedaan aan het evenredigheidsbeginsel en is hij binnen de grenzen van zijn bevoegdheid gebleven.

B.14.6. De verzoekende partij in de zaak met rolnummer 523 komt op tegen het onderscheid dat wordt gemaakt naargelang de vrijgestelden door de overheid al dan niet worden erkend of gesubsidieerd terwijl het niet erkend of niet gesubsidieerd worden niet tot gevolg heeft dat de activiteiten van een vereniging de woonfunctie niet aanvullen (artikel 4, § 3, 3° en 4°).

In de parlementaire voorbereiding worden de vrijstellingen verantwoord door de overweging dat de in artikel 4, § 3, opgesomde activiteiten « op onmisbare wijze complementair zijn aan de woonfunctie en dat het gaat om activiteiten die worden ingericht, erkend of toegelaten door de openbare machten en die geen winstgevend doel nastreven » (Memorie van toelichting, *Gedr. St. B.H.R.*, 1991-1992, A-183/1, p. 5). Die drie redenen zijn verschillend en het is irrelevant op te merken dat de erkenning of toelating geen verband houden met het aanvullen van de woonfunctie. Uit het bestreden artikel zelf blijkt dat de wetgever activiteiten heeft willen bevorderen die weliswaar verband houden met de woonfunctie maar die bovendien gekenmerkt worden doordat zij niet tot de commerciële sector behoren. Door de vrijstelling aan erkenning of subsidiëring te koppelen heeft de wetgever een criterium gebruikt dat des te meer objectief is daar het steunt op het oordeel van een instantie die vaak van buiten het Gewest is en die zelf moet erkennen of subsidiëren met inachtneming van het gelijkheidsbeginsel.

B.14.7. De middelen die opkomen tegen de vrijstellingen waarin artikel 4, § 3, van de ordonnantie voorziet, kunnen niet worden ingewilligd.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de beroepen.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 13 januari 1994.

De griffier,

De voorzitter,

H. Van der Zwalmen

M. Melchior